

Voorjaarsnota 2018

Colofon

Voorjaarsnota 2018 is een uitgave van de gemeente Renkum

Inhoud en vormgeving
Gemeente Renkum

Druk
Afdeling Facilitair & Frontoffice van De Connectie

Oplage
60 exemplaren

Inhoudsopgave

Aanbieding	3
Prognose begroting 2018 - 2022	5
Leeswijzer	7
Bijstelling lopende begroting	8
01 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg.....	9
02 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit.....	20
03 Milieu, klimaat & duurzaamheid	21
04 Veiligheid.....	23
05 Openbare ruimte	25
06 Economie & Cultuur	28
07 Inwoner, bestuur & organisatie.....	29
Overhead	34
Onvoorzien	37
00 Algemene dekkingsmiddelen	38
Investeringskredieten	49

Aanbieding

Inleiding

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2018. Deze voorjaarsnota is een rapportage over de eerste drie maanden van het jaar. In deze tussentijdse rapportage melden wij recente mee- en tegenvallers ten opzichte van de Begroting 2018. Daarmee schetsen wij het *financiële* kader voor de Begroting 2019. Het *beleidsmatige* kader voor de Begroting 2019 wordt vastgelegd in het meerjarenbeleidsplan dat in september wordt behandeld.

Voorjaarsnota op hoofdlijnen

In deze voorjaarsnota geven wij een prognose van de uitkomsten van de Jaarstukken 2018. Verder scheppen we het financiële kader voor de meerjarenbegroting. Daarvoor actualiseren we de budgetten binnen het bestaande beleid. Ook rapporteren we over de voortgang van de invulling van de taakstellingen en melden we de voortgang van de geplande investeringen.

Meer informatie over de inhoud en de opbouw van de voorjaarsnota, vindt u in de leeswijzer.

Uitgangspunten

Bij de samenstelling van de meerjarenbegroting gelden de volgende uitgangspunten:

- Uitgangspunt is dat het bestaande gemeentelijke voorzieningenniveau, met inachtneming van hetgeen door de gemeenteraad is besloten, in de meerjarenbegroting wordt gehandhaafd. Daar waar sprake is van bijstellingen of ombuigingen, waardoor wordt ingegrepen op het voorzieningenniveau, zal dit expliciet worden vermeld.
- Om het voorzieningenniveau te kunnen handhaven, is een stelpost opgenomen voor de jaarlijkse indexering voor loon- en prijsstijgingen. De omvang van deze stelpost is gelijk aan de trendmatige verhoging van gemeentelijke belastingen plus de nominale groei van de Algemene uitkering.
- De vervangingsinvesteringen, die noodzakelijk zijn om bedrijfsmiddelen op een adequaat kwaliteitsniveau te kunnen handhaven, zijn meegenomen in de berekeningen.
- Wij streven naar kostendekkende tarieven voor gemeentelijke heffingen en leges.
- In de meerjarenbegroting is een jaarlijkse stelpost voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 165.000.
- De (meerjaren)begroting dient sluitend te zijn.

Beslispunten

Wij stellen uw raad voor de voorliggende Voorjaarsnota 2018 vast te stellen. Daarbij vragen we u:

1. goedkeuring voor het bijstellen van de budgetten voor bestaand beleid voor de Begroting 2018 en de structurele doorwerking hiervan voor de meerjarenraming 2019-2022;
2. kennis te nemen van de voortgangsrapportage inzake de invulling van bijstellingen en ombuigingen;
3. het beschikbaar stellen van de kredieten zoals voorgesteld in het onderdeel investeringskredieten en daarbij:
  - op basis van de motie inzake nieuwbouw scholen Renkum/ Heelsum d.d. 28-02-2018 instemmen met een extra krediet van € 100.000 voor de school in Renkum;
  - op basis van de motie inzake sportpark Wilhelmina d.d. 28-02-2018 instemmen met een krediet van maximaal € 450.000 inclusief Btw voor een kunstgrasveld op sportpark Wilhelmina, waarbij we:
    - o deze investering afschrijven over 10 jaar;
    - o dekking voor de rente- en afschrijvingslasten voor € 250.000 halen uit een nieuw te vormen bestemmingsreserve "Kapitaallasten kunstgrasveld Wilhelminasportpark", welke eenmalig wordt gevoed uit de reserve Sociaal domein.
4. kennis te nemen van de voortgangsrapportage inzake investeringen in 2018.

Prognose begroting 2018 – 2022

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
Primitieve begroting		306	221	10	9
Bijstelling voorjaarsnota	-493	291	752	1.056	1.549
Meerjarenbegroting na voorjaarsnota	-493	597	973	1.066	1.558

Taken meerjarenbeleidsplan en koersplan

In het Meerjarenbeleidsplan 2017-2021 hebben we aangegeven welke nieuwe taken we op ons af zien komen, en wat nodig is om deze taken te realiseren. In het koersplan voor de organisatie geven we aan welke organisatie we willen zijn en wat er nodig is om daar te komen. Beide plannen uitvoeren betekent een forse uitdaging oppakken.

Dit dwingt ons om keuzes te maken. Want er is onvoldoende ruimte om alle bestaande taken te blijven uitvoeren, dit op de huidige manier blijven doen, het structureel ontwikkelen van de organisatie, én ook nog nieuwe taken uit te voeren.

In de Begroting 2018 ligt de focus op keuzes voor de korte termijn. Keuzes voor de middellange en lange termijn krijgen een vervolg in de begrotingscyclus, te beginnen met het meerjarenbeleidsplan 2018.

De saldi van de meerjarenbegroting 2019 en verder zullen ingezet worden voor de uitvoering van de nieuwe taken, bestaande taken en de organisatieontwikkeling. De nieuwe coalitie zal in het Meerjarenbeleidsplan 2018-2022 aangeven op welke wijze ze dit gaan inzetten.

Specificatie bijstellingen

In deze Voorjaarsnota 2018 zijn diverse financiële bijstellingen weergegeven. Deze bijstellingen hebben deels betrekking op verschuivingen tussen producten (w.o. invulling van taakstellingen) die per saldo 'neutraal' zijn. Deze bijstellingen worden u voorgelegd omdat deze het budgetrecht van uw raad aangaan. In onderstaande tabel is weergegeven uit welke voor- en nadelen de totale bijstelling in deze voorjaarsnota is opgebouwd.

		Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
1B	Resultaat VGGM 0-4 jaar 2017	28				
1B	Resultaat VGGM volksgezondheid 2017	60				
1F	Bijzondere bijstand	-100	-100	-100	-100	-100
1F	Collectieve zorgverzekering	-25	-25	-25	-25	-25
1F	Inkomensvoorziening	-78	-140	-120	-100	-80
2A	Archeologie 3B4 Midden	-12				
2A	Renkum Centrum	-12				
3B	Energieket	-5				
4A	Afrekening VGGM 2017	17				
4A	Dierenambulance		-4	-4	-4	-4
4A	Formatie Veiligheid		-5	-5	-5	-5
4A	Inhuur Veiligheid	-14				
5A	Onderhoudsteam (OHT)		-160	-160	-160	-160

		Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
5A	Taakstelling beheer en onderhoud sportterreinen	-33	-33	-19	-19	-19
5B	Gladheidsbestrijding 2017	-46				
7C	Bevolkingsregisters: Lijkbezorging	-8	-8	-8	-8	-8
7C	Burgerlijke stand: Huwelijken	-10	-10	-10	-10	-10
7C	Programma dienstverlening	-65				
7C	Inhuur verkiezingen	-31				
7F	3) Afboeking vorderingen & Overdracht kleedgebouw sportpark Bilderberg	-74				
7F	4) Vrijval voorziening onderhoud sportparken ultimo 2017	69				
7F	5) Kunstgrasveld Wilhelmina sportpark		-30	-29	-28	-27
7F	Bijstelling exploitatie Vastgoed	10	-16	-16	-21	-21
7F	Verkoop Groeneweg 14		-16	-16	-16	-16
7F	Verkoop Past Bruggemanlaan 33A (ReVaBo)	530				
7F	Verkoop Past Bruggemanlaan 33A (ReVaBo)	4	-27	-27	-27	-27
7G	Nieuwe raadsleden	-10				
7G	Wachtgeld wethouders	-550				
Overh	Functionaris gegevensbescherming	-51	-51	-51	-51	-51
Overh	P-budget	-435				
0A	Normeringsmethodiek/ accessen (Maartcirculaire)	472	1.399	2.418	3.211	4.211
0A	Voorziening knelpunten in het sociaal domein € 200 miljoen (Maartcirculaire)	-151				
0A	Veilig Thuis, intensivering (Maartcirculaire)	-19	-38	-38	-57	-57
0A	BTW-compensatiefonds (Maartcirculaire)	-125	-125	-125	-125	-125
0A	Overigen (Maartcirculaire)	11	-32	-25	12	32
0B	Hogere OZB als gevolg van areaalontwikkeling	32	32	32	32	32
0C	Maartcirculaire		-321	-922	-1.444	-1.985
0C	Dividend BNG	127				
	Totale bijstelling VJN	-493	291	752	1.056	1.549

Leeswijzer

Waarom een voorjaarsnota?

In de Financiële verordening is onder andere vastgelegd op welke manier uw raad de planning- & controlcyclus wil vormgeven. In artikel 4 van de financiële verordening is opgenomen dat het college de raad een nota aanbiedt op basis waarvan de kaders voor het volgende begrotingsjaar en de drie daarop volgende jaren kunnen worden bepaald. Op basis van deze voorjaarsnota worden de financiële kaders vastgesteld. Het meerjarenbeleidsplan behandelt de beleidsmatige kaders.

Opbouw voorjaarsnota

Deze voorjaarsnota bestaat uit een aantal onderdelen.

Ontwikkelingen bestaand beleid op hoofdlijnen

De tabel geeft een samenvatting van alle bijstellingen voortvloeiend uit deze voorjaarsnota.

Bijstellingen lopende begroting

In de voorjaarsnota legt het college verantwoording af over de eerste drie maanden van 2018 en brengt zij een aantal voor het lopende jaar actuele ontwikkelingen in beeld. Dit resulteert in het bijstellen van een aantal budgetten. Wij vragen u tijdens de raadsbehandeling in te stemmen met deze bijstellingen voor 2018 en de consequenties voor de komende jaren.

Voortgang invulling bijstellingen en ombuigingen

In dit hoofdstuk vindt u een specificatie van de nog openstaande taakstellingen. Wij rapporteren de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van deze taakstellingen.

Investeringskredieten

Op basis van de nota activering en afschrijving rapporteren we de voortgang van de in de begroting goedgekeurde investeringen. Zonodig vragen wij u toestemming voor (nieuwe) investeringskredieten.

Bijstelling lopende begroting

In dit hoofdstuk zijn de financiële bijstellingen van de lopende (meerjaren)begroting weergegeven. Daarbij komen allereerst de mutaties per programma en de wijzigingen binnen de Algemene dekkingsmiddelen aan de orde. Het totaal van de bijstellingen is weergegeven in de volgende tabel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
01 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg	-234	-516	-496	-476	-456
02 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit	-24				
03 Milieu, klimaat & duurzaamheid	-5				
04 Veiligheid	22	-31	-31	-31	-31
05 Openbare ruimte	-221	-208	-194	-194	-194
06 Economie & Cultuur	15	15	15	15	15
07 Inwoner, bestuur & organisatie	-133	-109	-108	-112	-111
00 Algemene dekkingsmiddelen	529	1.213	1.639	1.927	2.399
Overhead	-508	-73	-73	-73	-73
Onvoorzien	67				
Totaal	-493	291	752	1.056	1.549

01 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
1 Integratie uitkering sociaal domein en WMO	364	515	531	547	563
1B. Gezondheid	87	-17	-17	-17	-17
1D. Educatie	-15	-15	-15	-15	-15
1F. Inkomensvoorziening	-83	-205	-185	-165	-145
1G. Maatwerkvoorzieningen	-587	-793	-809	-825	-842
Totaal	-234	-516	-496	-476	-456

Hieronder volgt een toelichting per product.

1B. Gezondheid	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Loon- en prijsstijging 0-4 jarigen VGGM		-8	-8	-8	-8
Loon- en prijsstijging volksgezondheid VGGM		-10	-10	-10	-10
Resultaat VGGM 0-4 jaar 2017	28				
Resultaat VGGM volksgezondheid 2017	60				
Totaal resultaat	87	-17	-17	-18	-17

Loon- en prijsstijging 0-4 jarigen VGGM

In de ontwerpbegroting 2019 schetst de VGGM een loon- en prijscompensatie van € 1,29 per inwoner van 0-18 jaar. Gebaseerd op de aantallen van 2018 komt dat neer op € 7.509 die uit de stelpost loon- en prijscompensatie (zie 0C. Overige algemene dekkingsmiddelen) wordt gehaald.

Loon- en prijsstijging volksgezondheid VGGM

In de begroting 2019 schetst de VGGM een loon- en prijscompensatie van € 0,31 per inwoner. Gebaseerd op de aantallen van 2018 komt dat neer op € 9.732 die uit de stelpost loon- en prijscompensatie (zie 0C. Overige algemene dekkingsmiddelen) wordt gehaald.

Resultaat VGGM 2017

Dit betreft het voordelig jaarrekeningresultaat VGGM 2017 m.b.t. de onderdelen 0-4 jarigen en volksgezondheid, totaal € 87.000. Voor een nadere toelichting op het resultaat verwijzen we u naar de jaarrekening van de VGGM.

1C. Sport	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Combinatiefuncties algemeen		-13	-36	-2	
Combinatiefuncties inkomst Rijk	22				
Saldo van baten en lasten	22	-13	-36	-2	0
Combinatiefuncties algemeen	0	13	36	2	
Combinatiefuncties inkomst Rijk	-22				
Totaal resultaat	0	0	0	0	0

Combinatiefuncties algemeen

In het meerjarig kader 'combinatiefuncties/buurtsportcoaches Sport- en Bewegteam' is vanaf 2019 minder budget opgenomen dan voor 2018. Dit komt doordat het Rijk de middelen 'Brede Impuls combinatiefuncties' jaarlijks toekent en wij vanaf 2019 met de minimale variant aan inkomsten rekening hebben gehouden. De begroting 2018 is gebaseerd op het inmiddels toegekende bedrag door het Rijk wat uitkwam op de maximale variant. Om de inzet van het Sport- en Bewegteam te kunnen voortzetten op het niveau van 2018 willen wij de 'Brede impuls middelen', die wij in de afgelopen jaren in de reserve algemene uitkering hebben gestort, toevoegen aan 2019, 2020 en 2021.

Combinatiefuncties inkomst Rijk

Om de ambitie van de combinatiefuncties/ buurtsportcoaches in het Sport- en Bewegteam adequaat uit te voeren is er in de begroting 2018 (en verder) rekening gehouden met € 82.000 financiering door het Rijk vanuit de Brede Impuls combinatiefuncties. In 2018 wordt er een bedrag van € 104.000 ontvangen. Dit betekent dat er minder geld nodig is uit de reserve algemene uitkering.

1D. Educatie	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Inflatie bibliotheek	-15	-15	-15	-15	-15
OAB generiek	-110				
OAB Rijksmiddelen kwalitatief goed aanbod doelgroep	-4				
OAB Rijksmiddelen taalniveau 3F	-29				
OAB totaal Rijksinkomsten	143				
Totaal resultaat	-15	-15	-15	-15	-15

Inflatie bibliotheek

We hebben rekening gehouden met 2,0% inflatie op de bibliotheek taken. Dit wordt aan de stelpost loon-en prijscompensatie (zie 0C. Overige algemene dekkingsmiddelen) gehaald.

OAB generiek/ kwalitatief goed aanbod doelgroep/ taalniveau 3F

De regeling was tot en met 2017 budgetneutraal in de begroting verwerkt. Voor 2018 zijn er 3 beschikkingen ontvangen van in totaal € 143.000. Deze uitgaven worden jaarlijks verantwoord aan het Rijk.

OAB totaal Rijksinkomsten

Rijksinkomsten op basis van de regeling.

1F. Inkomensvoorziening	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Bijdrage Onderhoudsteam en Presikhaaf bedrijven	132				
Bijdrage Presikhaaf	-72				
Bijzondere bijstand	-100	-100	-100	-100	-100
Collectieve zorgverzekering	-25	-25	-25	-25	-25
Inkomensvoorziening	-78	-140	-120	-100	-80
Regeling voorziening gezinsondersteuning kinderopvang	60	60	60	60	60
Totaal resultaat	-83	-205	-185	-165	-145

Bijdrage Onderhoudsteam (OHT) en Presikhaaf bedrijven

De begroting van de Wsw wordt gefinancierd vanuit de rijksbijdrage voor de Wsw en een onttrekking uit de reserve Sociaal Domein. Wij verwachten dit jaar financiële ruimte binnen deze begroting van € 132.000.

Dit voordeel zetten wij in voor een bijdrage van € 72.000 aan Presikhaaf Bedrijven voor de financiering van de dienstverbanden van Renkumse Wsw-ers in dienst van Presikhaaf Bedrijven. Na een lange onderhandeling hebben wij ingestemd met een bijdrage uit coulance voor het financieringstekort van Presikhaaf Bedrijven. Alhoewel wij geen onderdeel zijn van de GR Presikhaaf Bedrijven leverde het feit dat wij geen financiële bijdrage leveren spanningen op in de intergemeentelijke samenwerking en diverse andere beleidsterreinen. Met deze voorlopig jaarlijkse bijdrage is dit opgelost.

Daarnaast leveren wij eenmalig een bijdrage van € 60.000 aan de financiering van het OHT, onderdeel van Beheer openbare ruimten, waar een groep Wsw-ers werkzaam is.

Bijzondere bijstand

De afgelopen jaren was er reeds sprake van een nadeel op het budget bijzondere bijstand. Dit nadeel werd vanuit het Sociaal Domein budget gedekt. Ook in 2018 zullen de uitgaven de begroting gaan overschrijden. De voornaamste oorzaak hiervan is het grote aantal mensen dat door de rechter onder beschermingsbewind wordt geplaatst. Het is echter niet meer mogelijk om dit tekort op te vangen binnen het Sociaal Domein budget.

De kosten voor een bewindvoerder (beheerskosten) vallen onder de bijzondere bijstand en maken de helft van het totale budget bijzondere bijstand uit. Gezien het feit dat wij de afgelopen jaren bij voortdurende te maken hebben met een tekort op de bijzondere bijstand en het aantal mensen dat onder bewind wordt gesteld nog steeds gestaag groeit, verwachten wij de komende jaren een structureel tekort van ca. € 100.000 op het bestaande budget.

Collectieve zorgverzekering voor minima (CZM)

De CZM is een categoriale regeling die onderdeel uitmaakt van de bijzondere bijstand. Inwoners met een laag inkomen tot 120% van de toepasselijke bijstandsnorm kunnen aan deze verzekering deelnemen. Per verzekerde betalen wij per maand een bijdrage aanvullende zorgkosten. Het aantal verzekerden is sinds 2016 stabiel gebleven. Op basis van de maandelijkse gemeentelijke bijdrage en het aantal verzekerden verwachten wij een structurele overschrijding op het bestaande budget van € 25.000. De komende periode zullen wij de mogelijkheden van kostenreductie en eventuele alternatieven onderzoeken.

Inkomensvoorziening

In de afgelopen jaren heeft onze gemeente bij voortduring te maken gehad met tekorten op het budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG). Gezien de negatieve effecten van het verdeelmodel voor onze gemeente, is de kans reëel dat wij ook over 2018 een beroep op de vangnetuitkering Participatiewet moeten doen.

In de begroting voor 2018 is rekening gehouden met een maximaal eigen risico voor de vangnetuitkering van € 620.000 (8,75% van de Rijksbijdrage). Door een stijging van de Rijksbijdrage voor 2018 komt het maximale eigen risico uit op € 698.350, een stijging van € 78.350 t.o.v. de begroting.

Vanaf 2019 verhoogt het Rijk het maximale eigen risico naar 10% van de Rijksbijdrage. Uitgaande van een (ongeveer) gelijkblijvende Rijksbijdrage leidt dit tot hoger eigen risico vanaf 2019.

Jaarlijks zal in de najaarsnota een zo goed mogelijke prognose van alle lasten en extra vangnetuitkering voor dat boekjaar worden gemaakt. Dit is budgettair neutraal omdat de eventuele extra kosten worden opgevangen door de extra vangnetuitkering. Dit alles onder de voorwaarde dat ons verzoek om een vangnetuitkering wordt gehonoreerd.

Voor meer informatie over de oorzaken van dit nadelige saldo en de maatregelen die wij hebben genomen om tot kostenreductie te komen, verwijzen wij u naar de raadsbrief "Analyse tekort BUIG 2017" en het onderliggende document "Analyse tekort BUIG 2017" van 13 december 2017.

Regeling voorziening gezinsondersteuning kinderopvang

Op 1 januari 2018 is de Regeling Voorziening gezinsondersteuning kinderopvang in werking getreden. Ten behoeve van de uitvoering is € 60.000 overgeheveld van het budget voor bijzondere bijstand naar het budget voor Zorg in natura Jeugd (ZIN).

1G. Maatwerkvoorzieningen	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Bijstelling budgetten PGB	200	200	200	200	200
Doelgroepenvervoer	-170	-247	-262	-278	-295
Eigen bijdrage Wmo	-109	-109	-109	-109	-109
Meerkostenregeling Wmo	75				
Modulaire gemeenschappelijke regeling	-50	-49	-49	-49	-49
Onderhoud hulpmiddelen	-20	-20	-20	-20	-20
Ondersteuning thuis	-194	-249	-249	-249	-249
Prijscompensatie Begeleiding zorg in natura	-120	-120	-120	-120	-120
Prijscompensatie onderhoud hulpmiddelen	-10	-10	-10	-10	-10
Regeling voorziening gezinsondersteuning kinderopvang	-60	-60	-60	-60	-60
Regresrecht	20	20	20	20	20
Volumegroei begeleiding zorg in natura	-150	-150	-150	-150	-150
Totaal resultaat	-587	-793	-809	-825	-842

Bijstelling budgetten PGB

Met ons regionale inkoopstelsel zijn wij in staat om het aanbod Zorg in Natura (ZIN) goed te borgen. Dit is een van de belangrijkste oorzaken van de terugloop in het aantal verstrekte persoonsgebonden budgetten. Daarnaast is er minder gebruik door meer controle en door de inzet van transformatie producten. Dit is zowel zichtbaar op het gebied van Ondersteuning Thuis, als op het gebied van begeleiding voor zowel jeugdigen als volwassenen. Wij kunnen daarom structureel € 200.000 voordeel inzetten ten gunste van de exploitatie binnen het Sociaal domein.

Dit voordeel kan voor € 109.000 ingezet worden t.b.v. het nadeel op de eigen bijdrage Wmo. Resteert een bedrag van € 91.000, wat structureel ingezet kan worden t.b.v. de taakstelling SD.

Doelgroepenvervoer

Lange tijd is er financiële onzekerheid geweest over de vervoerskosten binnen Avan, omdat er geen duidelijkheid was over de verdeelsleutel waarmee gewerkt zou worden. Deze is in Q1 2018 vastgesteld met terugwerkende kracht tot 1 januari 2017. Eén van die effecten is dat kosten voor het routevervoer toenemen en voor het vraagafhankelijke vervoer afnemen, waardoor er voor- en nadeelgemeenten ontstaan. Naar aanleiding daarvan is afgesproken om een solidariteitsfonds in te stellen, waarbij de voordeelgemeenten de nadeelgemeenten in een afbouwend scenario compenseren over een periode van 3 jaren, te weten 2017, 2018 en 2019 (resp. 75%, 50%, 25% van een vast bedrag). Gemeente Renkum heeft overigens tegen dit voorstel gestemd. Verwacht wordt, dat door beide maatregelen de kosten voor Renkum niet drastisch zullen dalen.

Duidelijk is wel, dat het kostenniveau hoog is en hoger dan verwacht. Dit wordt veroorzaakt door een veelheid aan factoren. De meeste factoren zijn te relateren aan de wijze waarop het vervoersstelsel functioneert. De gedane aanbesteding valt op onderdelen financieel tegen en nu het stelsel enige tijd operationeel is, blijken niet alle verwachtingen reëel. Verder is het nog niet gelukt om met de indicatiestelling kosten terug te dringen. Wel is in Q3 2017 besloten om de 80+-inwoners niet meer ongeïndiceerd een vervoerspas te verstrekken.

Op basis van het raadsbesluit uit februari 2017 inzake de begroting en meerjarenraming 2017-2020 BVO-DRAN zijn in de voorjaarsnota 2017 de financiële consequenties van dit besluit verwerkt. In 2017 werd nog verwacht dat de opgevoerde taakstelling, door de afnemende provinciale bijdrage op het vraagafhankelijke vervoer, te realiseren was door het verminderen van de kosten van het vraagafhankelijk vervoer. Op dit moment is het niet reëel te verwachten dat deze taakstelling gerealiseerd kan worden. Dit heeft vooral te maken met structureel hogere systeemkosten van het door Avan uitgevoerde vervoer.

In de actuele begroting is voor het doelgroepenvervoer een structureel bedrag van € 487.000 opgenomen, in de veronderstelling dat de taakstelling opgevangen kon worden binnen dit totaalbudget. In onderstaande tabel zijn de beschikbare budgetten inclusief en exclusief taakstelling weergegeven.

<i>bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
Beschikbaar budget	563	619	606	606	606
Structureel budget	487	487	487	487	487
Taakstelling	76	132	119	119	119

De taakstelling op het doelgroepenvervoer kan worden ingevuld met de budgetruimte die aanwezig is binnen de stelpost Sociaal domein. De mutatie van deze stelpost wordt verantwoord binnen product 1. Integratie uitkeringen Sociaal domein en Wmo.

Op basis van de concept begroting en meerjarenraming 2018 – 2022 van de BVO-DRAN worden de in onderstaande tabel genoemde lasten verwacht voor de gemeente Renkum.

<i>bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
Lasten BVO DRAN	657	734	749	765	782
Beschikbaar budget	563	619	606	606	606
Nadeel	-94	-115	-143	-159	-177

De stijging van de lasten in 2019 t.o.v. 2018 heeft te maken met de laatste verlaging van de provinciale bijdrage. Het lager beschikbaar budget in 2018 heeft ook te maken met deze mutatie, omdat deze verlaging in dit jaar niet opgevangen hoefde te worden. Het gepresenteerde nadeel kan dan als volgt verklaard worden:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
Verlaging subsidie provincie	62	62	62	62	62
Loon en prijsindexatie	13	28	43	59	76
Ov. kostenstijging	19	25	38	38	38
Nadeel	-94	-115	-143	-159	-177

Het nadeel binnen het taakveld kan opgevangen worden binnen de stelpost SD. Zie hiervoor de verantwoording binnen product 1. Integratie uitkeringen Sociaal domein en Wmo.

Punt van aandacht hierbij is de afweging of deze kosten inderdaad gedekt moeten worden uit de stelpost Sociaal domein. De oorzaken liggen voor een groot deel buiten het sociaal domein, te denken valt aan de kosten voor intergemeentelijke samenwerking en de kosten door ontbreken van voldoende openbaar vervoer.

Een risico wordt gevormd door de in maart vastgestelde nieuwe (kosten)verdeelsleutel en een solidariteitsfonds. Door dit fonds wordt het voordeel wat gemeenten door de nieuwe verdeelsleutel toekomt, drie jaar lang afgeroomd. Renkum is zo'n voordeelgemeente. Het is op dit moment nog niet te berekenen welk effect die afroaming voor Renkum gaat hebben. Dat wordt meegenomen in de najaarsnota.

Eigen bijdrage Wmo

Met ingang van 2017 is, vanuit de rijksoverheid, de eigen bijdrage voor bijna iedereen verlaagd. Deze verlaging heeft een aanmerkelijk groter effect gehad dan begroot. Dit verklaart een tekort van minimaal € 35.000.

Daarnaast hebben wij te maken gehad met lagere inkomsten door een hoog herverstrekkingspercentage op hulpmiddelen waarvoor wij vóór maart 2018 geen eigen bijdrage in rekening brachten. Het effect van deze inzet is nu nog niet zichtbaar.

Ook hebben wij te maken met een toename van betalingsregelingen voor de eigen bijdrage en de daarmee samenhangende latere ontvangst van deze eigen bijdrage. Wij willen daarom deze

begrotingspost structureel verlagen naar € 700.000. Dat betekent een structureel nadeel van € 109.000.

Uniforme eigen bijdrage (abonnementstarief)

Uit het regeerakkoord blijkt dat er per 2019 een uniform tarief komt van € 17,50 euro per vier weken voor de eigen bijdrage aan Wmo-voorzieningen, het abonnementstarief. Dit uniforme tarief dat ingaat per 1 januari 2019 betekent dat er gebroken wordt met het principe 'bijdragen naar draagkracht'. Dit zal leiden tot een toename van de vraag naar voorzieningen enerzijds omdat dit principe wordt losgelaten. Meer inwoners die nu afzien van een voorziening vanwege de eigen bijdrage zullen vanaf 2019 hierop wel een beroep doen. Daardoor stijgt de vraag terwijl anderzijds de inkomsten vanuit de eigen bijdrage afnemen. Wij ontvangen hiervoor wel een compensatie, maar deze is naar verwachting niet dekkend. De CPB-doorrekening van het regeerakkoord raamt de wegvallende inkomsten namelijk op € 290 miljoen. Het kabinet biedt hiervoor een 'cofinanciering' van € 145 miljoen, en legt de helft van de rekening hiervoor dus neer bij gemeenten.

Meerkostenregeling Wmo

Met ingang van maart 2018 hebben wij een nieuwe meerkostenregeling. Deze houdt in dat de aanvraag voor de tegemoetkoming kan worden gedaan door inwoners van de gemeente Renkum met een inkomen tot 150% van de toepasselijke bijstandsnorm, die het gehele eigen risicobedrag voor de zorgverzekering hebben betaald dat voor dat betreffende jaar wettelijk is vastgesteld, en die niet via de gemeente collectief zijn verzekerd.

Tevens is de tegemoetkoming verhoogd naar € 200. Wij geven in 2018 meer bekendheid aan deze nieuwe regeling en verwachten daarmee meer inwoners gebruik te laten maken van deze aangepaste regeling. Tevens houden wij deze regeling uiterlijk in het najaar van 2018 opnieuw tegen het licht om te bezien of deze regeling opnieuw moet worden bijgesteld om een groter bereik van deze regeling te bewerkstelligen. Wij voorzien dat wij hierdoor in 2018 maximaal de helft van het begrote bedrag voor deze regeling zullen inzetten en willen hierdoor incidenteel € 75.000 laten vrijvallen ten gunste van de taakstelling SD.

Modulaire gemeenschappelijke regeling

De MGR is op inhoud uitgebreid met de modules Onderwijszaken en Werkgeversservicepunt naast de module inkoop sociaal domein. Wij nemen gedeeltelijk deel aan de modules Onderwijszaken, voor activiteiten in het kader van voortijdig schoolverlaten. Hieraan zijn voor de module zelf geen kosten verbonden omdat het contactgemeente taken zijn (Arnhem). Wij nemen deel aan de module inkoop sociaal domein. De kosten hiervoor zijn ten aanzien van 2017 toegenomen omdat bij de inrichting van de module aanvankelijk onvoldoende rekening was gehouden met huisvestingskosten. Daarnaast bleek het aantal fte noodzakelijk voor de gevraagde taken te laag, waardoor er besloten is tot uitbreiding. Een en ander is verwerkt in de aangepaste ontwerp begroting 2018.

Voorts is aan de uitgaven toegevoegd een bedrag van € 7440 (berekend naar rato van inwoners) als bijdrage in de kosten van inkoop beschermd wonen waartoe het AB van de MGR heeft besloten. In 2018 betekent dit een afwijking van het begrootte bedrag van € 72.210 naar € 122.247. Vanaf 2019 wordt het bedrag begroot op € 120.718.

Onderhoud hulpmiddelen

Het onderhoud van hulpmiddelen dient inclusief het onderhoud van de trapliften op deze post te worden begroot. Het uitstaande bestand van te onderhouden hulpmiddelen is gegroeid en het onderhoud van de trapliften was niet voldoende meegenomen in de begroting. Hierdoor hebben wij te maken met een structureel nadeel van € 20.000. De dekking hiervoor kunnen wij vinden in de

jaarlijkse begroting voor regresrecht van € 20.000 die wij tot voor 2018 niet meenamen in de begroting.

Ondersteuning Thuis

In totaal stijgen de lasten voor Ondersteuning Thuis in 2018 met € 194.000 en vanaf 2019 structureel met € 249.000.

Het budget voor Hulp bij het Huishouden bedraagt € 2.232.000 structureel. Dit budget staat onder druk ten gevolge van cao-wijzigingen en de daarmee gepaard gaande loonsverhogingen die wij moeten volgen. Op basis van de gerealiseerde uren Hulp bij het Huishouden 1 en Hulp bij het Huishouden 2 van 2017 (kosten 2017 € 2.149.000) is een prognose gemaakt voor de kosten van Ondersteuning Thuis Licht, Ondersteuning Thuis Midden en Ondersteuning Thuis Zwaar voor 2018 en de jaren daarna. We verwachten vanwege de nieuwe (hogere) tarieven voor 2018 en verder een budget nodig te hebben van € 2.263.000. Dit betekent een stijging van de lasten met € 31.000 t.o.v. het beschikbare budget van € 2.232.000. Dekking voor dit nadeel kan gevonden worden binnen de stelpost Sociaal domein (zie product 1 Integratie uitkering Sociaal domein en Wmo).

Vanaf 1 april 2018 zijn de nieuwe salarisschalen voor Hulp bij het Huishouden van kracht geworden. We verwachten voor 2018 € 164.000 meer budget nodig te hebben en structureel vanaf 2019 € 218.000. In de maartcirculaire 2018 is aangegeven dat de gemeente - door verhoging van het accres - gecompenseerd wordt voor de kosten van deze nieuwe salarisschalen. Dekking van deze lastenstijging wordt dan ook gevonden in de stelpost loonontwikkeling binnen het programma Algemene dekkingsmiddelen.

Prijscompensatie Begeleiding zorg in natura

Er is sprake van een prijsindexatie van 2% op basis van het budget van € 2.008.000 in 2017. De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd, conform de Algemene Maatregel van Bestuur betreffende de reële kostprijs. Daarom dienen wij structureel € 120.000 bij te ramen. De dekking hiervan kan gevonden worden binnen de stelpost sociaal domein (zie product 1 Integratie uitkering Sociaal domein en Wmo).

Regresrecht

In 2017 hadden wij het regresrecht niet begroot. Het regresrecht stelt de gemeente in staat om de kosten voor Wmo-voorzieningen te verhalen op een derde bij wettelijke aansprakelijkheid voor een ongeval dat tot de beperkingen heeft geleid. Daarbij komen gemeenten meestal uit bij een aansprakelijkheidsverzekeraar. De VNG en het verbond van Verzekeraars hebben sinds 2015 een overeenkomst waarmee de verzekeraars het regresrecht voor 2015, 2016 en 2017 hebben afgekocht. Voor het jaar 2018 heeft de VNG een nieuwe overeenkomst afgesloten, onder dezelfde voorwaarden als in 2017. Dit levert een structurele inkomst op van € 20.000.

Dit bedrag is in dezelfde orde van grootte als het bedrag dat wij structureel bij moeten ramen voor onderhoud van hulpmiddelen. Deze posten kunnen daardoor tegen elkaar worden weggestreept.

Prijscompensatie onderhoud hulpmiddelen

De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd, conform de Algemene Maatregel van Bestuur betreffende de reële kostprijs. In 2018 is de indexatie 2% en betreft dit zowel onderhoud voor trapliften als onderhoud voor overige hulpmiddelen.

Regeling voorziening gezinsondersteuning kinderopvang

Op 1 januari 2018 is de Regeling Voorziening gezinsondersteuning kinderopvang in werking getreden. Ten behoeve van de uitvoering is € 60.000 overgeheveld van het budget voor

bijzondere bijstand (1F) naar het budget voor Zorg in natura Jeugd (ZIN) aangezien de kosten vanaf 2018 hier worden geboekt.

Volumegroei begeleiding zorg in natura

Net als in 2017 is sprake van een volumegroei in begeleiding in zorg in natura. In 2018 is deze volumegroei tot op heden 7,5%. Deels, omdat de zorgvraag complexer wordt en deels, omdat de ZIN-contractering verder uitgebreid is waardoor je een daling ziet in verstrekking van persoonsgebonden budgetten en een stijging van zorg in natura. De dekking van de volumegroei begeleiding zorg in natura kan worden gevonden in de stelpost sociaal domein (zie product 1 Integratie uitkering Sociaal domein en Wmo).

Taakstelling SD

Binnen het product Maatwerkvoorzieningen is het mogelijk om bij deze voorjaarsnota een bedrag van € 91.000 structureel (zie bijstelling budgetten PGB) en € 75.000 incidenteel (zie meerkostenregeling Wmo) vrij te maken voor de taakstelling SD.

1 Integratie uitkering sociaal domein en WMO	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Doelgroepenvervoer	170	247	262	278	295
Invulling taakstelling d.m.v. stelpost SD	-172	-170	-170	-170	-170
Maatwerkvoorzieningen, invulling taakstelling SD	-166	-91	-91	-91	-91
Modulaire gemeenschappelijke regeling	50	49	49	49	49
Ondersteuning thuis	30	31	31	31	31
Prijscompensatie Begeleiding zorg in natura	120	120	120	120	120
Prijscompensatie onderhoud hulpmiddelen	10	10	10	10	10
Volumegroei begeleiding zorg in natura	150	150	150	150	150
Vrijval stelpost Sociaal Domein	172	170	170	170	170
Totaal resultaat	364	515	531	547	563

Binnen het product 1. Integratie uitkering SD en Wmo worden de van het rijk ontvangen integratie uitkeringen, de taakstellingen binnen SD en de beschikbare niet ingezette middelen (de stelpost SD) verantwoord. Deze niet ingezette middelen zijn beschikbaar voor nieuwe door het rijk opgelegde activiteiten, door het rijk verwachte volumegroei en door het rijk verwachte loon en prijsstijgingen.

Inzet Stelpost Sociaal domein (SD)

In onderstaande tabel treft u de beschikbare middelen in de stelpost, en de voorgestelde uitname uit deze stelpost aan. De onderbouwing van deze uitname is verantwoord in de diverse producten van programma 1.

Omdat bij deze voorjaarsnota de budgetten voor 2018 en verder binnen SD op het gewenste niveau zijn gebracht kan het resterend budget van afgerond € 170.000 structureel ingezet worden voor de invulling van de taakstelling.

<i>Bedragen x €1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
Beschikbaar in stelpost SD	701	1.008	1.023	1.197	1.190
1G. Doelgroepenvervoer	-170	-247	-262	-278	-295
1G. Modulaire gemeenschappelijke regeling	-50	-49	-49	-49	-49
1G. Ondersteuning thuis	-30	-31	-31	-31	-31
1G. Prijscompensatie Begeleiding zorg in natura	-120	-120	-120	-120	-120
1G. Prijscompensatie onderhoud hulpmiddelen	-10	-10	-10	-10	-10
1G. Volumegroei begeleiding zorg in natura	-150	-150	-150	-150	-150
1.1 Stelpost Sociaal Domein	-172	-170	-170	-170	170
Subtotaal	-701	-776	-791	-807	-824
Stand stelpost na voorjaarsnota	0	232	232	390	366

Invulling taakstelling SD

In onderstaande tabel treft u de omvang van de taakstelling SD, en de voorgestelde invulling van de taakstelling aan. De onderbouwing van deze invulling is verantwoord in de diverse producten van programma 1.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal taakstelling SD	1.144	717	3.068	3.137	3.137
1G. Invulling product maatwerkvoorziening	-166	-91	-91	-91	-91
1.1 Invulling product IU SDen Wmo	-172	-170	-170	-170	-170
Subtotaal invulling	-338	-261	-261	-261	-261
Stand taakstelling na voorjaarsnota	806	456	2.807	2.876	2.876

Voortgang reserve sociaal domein

Vanaf 2015 heeft de raad ertoe besloten de middelen die zijn uitgekeerd voor de uitvoering sociaal domein gereserveerd te houden voor het sociaal domein. Op basis hiervan is een reserve ontstaan. Het doel van deze reserve was de transformatie een stimulans te kunnen geven enerzijds en dekking te borgen voor het leveren van diensten aan onze inwoners anderzijds. Immers, de uitvoering van Jeugdwet, Wmo-2015 en Participatie wet betreft een open eind regeling die wij moeten uitvoeren met steeds minder middelen: er moet geleverd worden ook al ontbreken hiertoe de middelen. De rechter heeft dit inmiddels sinds meermalen bevestigd. Het borgen van de dekking is daarom een noodzaak, omdat onze inkomsten dalen terwijl wij nog bezig zijn met het realiseren van een transformatie die het mogelijk moet maken om op een natuurlijke wijze deze inkomsten derving op te vangen. De doorrekening die gemaakt is voor de inzet op transformatie én de borging van de dekking maakte het aanvankelijk mogelijk om tot 2022 het sociaal domein te transformeren.

Het betreft een tijdelijke inzet op transformatie waarmee de structurele taakstelling vanuit het Rijk wordt opgevangen. Vanwege de enorme inzet die hiervoor nodig is, om 'met de winkel open 'te transformeren, is dan ook het investeringsplan vastgesteld, zodat de nodige mankracht tijdelijk kan worden ingezet om de doelen te behalen.

De taakstelling vanuit het Rijk heeft een omvang van structureel circa 6.8 mln waarvoor wij dus een inzet van eenmalig circa 3 mln vanuit de reserve SD (investeringsplan) nodig hebben om die te kunnen invullen. Op deze structurele taakstelling hebben wij in 2020 al 4 mln kunnen invullen op basis van de effecten van de ingezette transformatie.

Met de doorrekening hadden wij een transformatie periode van 4 jaar veilig gesteld vanaf 2017 (investeringsplan sociaal domein).

Begin boekjaar 2017 was de stand van de reserve sociaal domein € 9.500.000. Medio 2017 heeft uw raad besloten dat het op peil houden van de Algemene reserve op een niveau van € 8.000.000 prioriteit had boven de eerdere afspraak dat de middelen die zijn uitgekeerd voor de uitvoering sociaal domein gereserveerd te houden voor het sociaal domein. Per saldo betekent dit dat de afgelopen periode uit de Reserve Sociaal domein € 2.217.000 is ingezet voor het aanvullen van de Algemene reserve. Daarnaast werd een bedrag van € 200.000 uit de reserve onttrokken voor het Masterplan Doorwerth. Het totaal aan deze onttrekkingen (gerealiseerd en begroot) maakt dat de planning voor de transformatie van het sociaal domein met twee jaar is bekort omdat wij nu onvoldoende buffer hebben voor de transformatie na 2020, zoals zichtbaar wordt in de tabel bij de reserve SD. Naar verwachting zal het wegvallen van de buffer vanaf 2020 tevens gevolgen hebben voor het weerstandsvermogen.

02 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & mobiliteit

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
2A. Ruimtelijke ontwikkeling	-24				
Totaal	-24				

Hieronder volgt een toelichting per product.

2A. Ruimtelijke ontwikkeling	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Archeologie 3B4 Midden	-12				
Renkum Centrum	-12				
Totaal resultaat	-24	0	0	0	0

Archeologie 3B4 midden

Op basis van de resultaten van de gegraven proefsleuven is aanvullend archeologisch onderzoek noodzakelijk voordat gebouwd mag worden. Dit aanvullende onderzoek was niet voorzien.

De resultaten van het aanvullend onderzoek bepalen of de archeologische werkzaamheden nog verder uitgebreid moeten worden.

Renkum Centrum

Tijdens de behandeling van de Begroting 2017 in november 2016 is een amendement aangenomen over ruimtelijke ontwikkeling van Renkum Centrum. In dit amendement is in totaal € 250.000 vrij gemaakt voor verdere verbetering van het centrum van Renkum. In de begroting was voor 2017 € 25.000 en voor 2018 € 225.000. Omdat de werkelijke uitgaven in 2017 € 13.000 bedroeg wordt het bedrag van 2018 met € 12.000 verhoogd. In de uitwerking amendement werd dit via de buffer verrekend. Omdat de buffer bij de begroting volledig is vrijgevallen is het bedrag van € 12.000 een nadeel voor de begroting 2018.

2D. Omgevingsvergunning	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
De 1e begrotingswijziging kosten ODRA 2018	-105	-105	-105	-105	-105
De 1e begrotingswijziging opbrengsten leges 2018	105	105	105	105	105
Totaal resultaat	0	0	0	0	0

De 1e begrotingswijziging ODRA 2018

Op 28 februari 2018 heeft de raad besloten geen zienswijze in te dienen tegen de eerste begrotingswijziging 2018 van de ODRA (zie besluit bij raadsvoorstel met kenmerk 66210). Met name het grotere aantal bouwvergunning aanvragen heeft tot gevolg dat de begroting door de ODRA wordt opgehoogd met € 105.792. Het lijkt erop dat dit bedrag met de inkomsten uit de bouwleges kan worden verrekend.

03 Milieu, klimaat & duurzaamheid

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
3B. Energie en klimaat	-5				
Totaal	-5				

Hieronder volgt een toelichting per product.

3B. Energie en klimaat	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Energieloket	-5				
Totaal resultaat	-5	0	0	0	0

Energieloket

De activiteiten in het kader van de Routekaart Klimaatneutraal 2040 zoals opgenomen in de begroting, zijn opgestart of worden dat later dit jaar. Hierin zijn vooralsnog geen verschuivingen te zien.

Dat geldt niet voor het pluspakket van het Energieloket Midden Gelderland, waaronder de inzet van Woonwensencoaches. Voor de zogenaamde Innovatieve Aanpak fase 3 van het Energieloket was voor 2018 een subsidie aangevraagd bij het VNG. Deze is helaas niet toegekend. Hiermee is een verschuiving in activiteiten nodig en zal meer op basis van een menukaart gewerkt worden. Omdat hiermee in de begroting geen rekening is gehouden, is verruiming van het budget voor energie en klimaat met € 5.000 nodig.

3C. Bos en landschap	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Beheersubsidie bossen (inkomst)	7	7	7	7	7
Beheersubsidie bossen (uitgaaf)	-7	-7	-7	-7	-7
Totaal resultaat	0	0	0	0	0

Beheersubsidie bossen

In november 2017 is het Bosbeleidsplan vastgesteld. De komende tien jaar zetten wij in op (gedeeltelijke) verjonging van het bosbezit. Ten gevolge van de veranderde koers in het bosbeheer wordt de jaarlijks rijkssubsidie in de periode 2018-2023 verhoogd tot een bedrag van € 11.413. De structurele meeropbrengsten komen ten gunste van de uitvoering van bosverjonging. Wij stellen u voor het verhoogde bedrag ten gunste te laten komen van het budget Bosonderhoud.

3D. Water en riolering	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Mutatie voorziening GRP	246	56	18		
Planning GRP	-246	-56	-18		
Totaal resultaat	0	0	0	0	0

Planning GRP

Onderhoud

- Het onderzoek naar prioritering en uitvoering van regulier (jaarlijks) onderhoud is afgerond. Aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek wordt in 2018 een groot deel van de reguliere onderhoudswerkzaamheden voor meerdere jaren op de markt gezet.
- De werkzaamheden voor het reinigen en inspecteren van de hoofdtransportriolen in de uiterwaarden vindt in 2018 plaats.

Reparaties/ Renovaties/ Vervangingen/ Verbeteringen

Technisch onderzoek en voorbereiding van een groot aantal maatregelen op gebied van hemelwaterafvoer is uitgevoerd. De aanbesteding en uitvoering van deze maatregelen vindt in 2018 plaats.

Eenmalige (onderhouds)activiteiten

Het opstellen van een ontwikkelvisie voor de Heelsumse beek wordt dit jaar gestart.

Communicatie en beleving

De afkoppelcoaches worden in het voorjaar van 2018 ingezet om afkoppelen door particulieren te stimuleren en hun regenwater lokaal te verwerken.

Mutatie voorziening GRP

In 2017 is een voordeel op diverse budgetten (activiteiten) ontstaan. Een verklaring hiervoor is in de Jaarrekening 2017 gegeven. Deze activiteiten worden, zoals hierboven beschreven, nader opgepakt in 2018 en verder. Dit betekent dat conform de herziene planning budget uit de voorziening GRP onttrokken wordt.

04 Veiligheid

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
4A. Integraal veiligheidsbeleid	22	-31	-31	-31	-31
Totaal	22	-31	-31	-31	-31

Hieronder volgt een toelichting per product.

4A. Integraal veiligheidsbeleid	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Afrekening VGGM 2017	17				
Dierenambulance		-4	-4	-4	-4
Formatie Veiligheid		-5	-5	-5	-5
Inhuur Veiligheid	-14				
Overboeking budget ARBO taken	19	19	19	19	19
VGGM L&P		-41	-41	-41	-41
Totaal resultaat	22	-31	-31	-31	-31

Afrekening VGGM 2017

Dit betreft het voordelig jaarrekeningresultaat VGGM 2017. Voor een nadere toelichting op het resultaat verwijzen we u naar de jaarrekening van de VGGM.

Dierenambulance

De afgelopen jaren is het aantal ritten dat de dierenambulance in opdracht van de gemeente uitvoert toegenomen. De geconstateerde stijging van het aantal ritten is verwerkt in de kostenberekening voor 2019.

Veiligheid

Formatie

Sinds de decentralisaties zijn veel taken op het gebied van zorg en veiligheid de verantwoordelijkheid van de gemeente geworden. Deze taken waren onduidelijk en daarom is hiervoor externe expertise ingezet het afgelopen jaar. In 2017 was al duidelijk dat voor de uitvoering van deze taken een minimale structurele capaciteit nodig is waarvoor de benodigde middelen zijn aangevraagd en verkregen (€63.000). Deze willen we vanaf 2019 structureel iets verhogen met € 5.000.

Inhuur Veiligheid

Op basis van het door de raad in december vastgestelde Integraal Veiligheidsplan is het JaarUitvoeringsPlan opgesteld. Om hier in 2018 invulling aan te geven is tijdelijk extra expertise nodig in 2018 ter hoogte van € 14.000.

In het meerjarenbeleidsplan doen we een aanvullend voorstel voor de benodigde capaciteit voor Veiligheid om uitvoering te geven aan het Integraal Veiligheidsplan.

Overboeking budget ARBO taken

Dit betreft een (neutrale) overboeking van budget van product 4A. Integraal veiligheidsbeleid naar overhead.

VGGM L&P

Het bedrag bestaat uit looncompensatie vanaf 2019 van € 33.362 en prijscompensatie vanaf 2019 van € 7.414. Dekking vindt plaats vanuit de stelpost loon- en prijscompensatie (zie 0C. Overige algemene dekkingsmiddelen).

05 Openbare ruimte

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
5A. Groenonderhoud	-160	-193	-179	-179	-179
5B. Wegen, straten en pleinen	-61	-15	-15	-15	-15
Totaal	-221	-208	-194	-194	-194

Hieronder volgt een toelichting per product.

5A. Groenonderhoud	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Onderhoudsteam (OHT)	-60	-160	-160	-160	-160
Stormschade	-67				
Taakstelling beheer en onderhoud sportterreinen	-33	-33	-19	-19	-19
Totaal resultaat	-160	-193	-179	-179	-179

Onderhoudsteam (OHT)

- Om de openbare ruimte efficiënt en slagvaardig te onderhouden is in het bedrijfsplan "BOR" vastgelegd welke kwaliteit we voor welke beheergroep (bomen, gazons, heesters etc.) afspreken met daarbij behorende budget. Uitgangspunt daarbij is dat team BOR de menskracht inhuurt die nodig is naast de uitvoering van het machinale werk.
- Kort na het uitkomen van het bedrijfsplan is er politiek besloten zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt via groenonderhoud aan werk te helpen (voorheen inzet Permar). Hiervoor is het Onderhoudsteam (OHT) opgezet.
- Door het onderbrengen van het OHT bij BOR wordt de flexibiliteit van de beschikbare budgetten van BOR beperkt. Waar in het bedrijfsplan juist naar flexibele inzet van budget is gezocht, wordt met de komst van het OHT meer budget toegerekend aan vaste kosten.
- In beleidsnota's is de gewenste beeldkwaliteit van de openbare ruimte, op het gebied van groenonderhoud, vastgelegd. Om de vastgestelde beeldkwaliteit te behalen zijn werkzaamheden vertaald naar productbladen voor zowel het eigen Serviceteam als voor het nieuwe Onderhoudsteam. Uit de doorrekening van kosten ten opzichte van het vastgelegde beeldkwaliteit is duidelijk geworden dat er een tekort is van ca. € 160.000. Voor 2018 wordt dit opgevangen door de inzet van € 100.000 extra toegekend groenbudget en een bijdrage van € 60.000 vanuit het Sociaal Domein (zie tevens 1F. Inkomensvoorziening).

Stormschade

Begin 2018 is er een zware storm geweest. Het Serviceteam van team BOR heeft in samenwerking met het Onderhoudsteam en de brandweer gedurende de storm de omgeving veiliggesteld om daarmee grotere schade en persoonlijke ongelukken zoveel mogelijk te voorkomen.

- Een calamiteit als een dergelijk zware storm brengt werkzaamheden en kosten met zich mee die buiten het reguliere vallen.
- Naast de materiële kosten zoals de inzet van een kraan, aannemers voor zaagwerkzaamheden of de inzet van een freesmachine maken het Serviceteam en het Onderhoudsteam uren die onvermijdelijk zijn maar die wel ten laste komen van het reguliere werk.

- Het Serviceteam en het Onderhoudsteam hebben beide reguliere opdrachten die gedurende het jaar moeten worden uitgevoerd op het gebied van onderhoud van de openbare ruimte. De uren die tijdens de storm ingezet zijn, zijn nu niet beschikbaar voor het reguliere werk.
- Om te voorkomen dat zowel het Serviceteam als het Onderhoudsteam niet aan hun opdrachten kunnen voldoen is budget nodig voor inhuur.

Voorgesteld wordt deze kosten uit de stelpost onvoorzien te onttrekken.

Taakstelling beheer en onderhoud sportterreinen

De opgelegde taakstelling is niet in te vullen. Wij verwijzen u hiervoor naar de uitleg bij voortgang invulling bijstellingen en ombuigingen.

5B. Wegen, straten en pleinen	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Gladheidsbestrijding 2017	-46				
Onderhoud wegen	-379				
Schoonmaakkosten Airbornewandeltocht	-15	-15	-15	-15	-15
Telecommunicatie	-77				
Saldo van baten en lasten	-517	-15	-15	-15	-15
Onderhoud wegen	379				
Telecommunicatie	77				
Totaal resultaat	-61	-15	-15	-15	-15

Gladheidsbestrijding 2017

Bij het in rekening brengen van de kosten van de gladheidsbestrijding in 2017 door de ACV is per abuis de gebruikte hoeveelheid strooizout niet in rekening gebracht. De kosten ad € 46.000 worden door de ACV in 2018 alsnog in rekening gebracht.

Onderhoud wegen

- In 2018 worden er op diverse locaties onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. In de raadsbrief van 21 november 2017 bent u geïnformeerd over de betreffende locaties.
- Gemeentebreed veroudert het areaal sterk. De resultaten van de weginspecties uit 2017 bevestigen dit.
- Om kapitaalvernietiging ten gevolge van ouderdom tegen te gaan moet er meer onderhoud uitgevoerd worden dan gepland.
- Het voorstel is om extra budget uit de reserve te onttrekken om naast de aangegeven locaties een aantal andere probleemlocaties aan te pakken.

Schoonmaakkosten Airbornewandeltocht

In 2017 is besloten de schoonmaak ten behoeve van de Airborne Wandeltocht door de gemeente uit te voeren. Het voorstel is om dit bedrag (€ 15.000) van 6B. Recreatie en Toerisme naar 5B. Wegen straten en pleinen, onderdeel Reiniging om te zetten. Daarmee kan Team BOR het inzetten voor de schoonmaak van de Airborne wandeltocht.

Telecommunicatie

- Binnen de gemeentegrens wordt veelvuldig gewerkt aan de ondergrondse infrastructuur.
- Ten behoeve van de uitvoering wordt op veel locaties de verharding opgebroken.
- Het straatwerk (klinkers en stoeptegels) wordt door de infrapartij hersteld.

- Voor het herstellen van asfalt ontvangen wij als gemeente een degeneratiebedrag, dit komt ten goede van de reserve reparatie lasgaten en -sleuven.
- Ervaring leert dat het straatwerk (klinkers en stoeptegels) na verloop van tijd wat inzakt waardoor extra herstel nodig is.
- Op dit moment zijn er in totaal +/- 100 locaties waar herstel noodzakelijk is. Hiervoor dient extra budget uit genoemde reserve onttrokken te worden.

06 Economie & Cultuur

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
6B. Recreatie en toerisme	15	15	15	15	15
Totaal	15	15	15	15	15

Hieronder volgt een toelichting per product.

6B. Recreatie en toerisme	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Schoonmaakkosten	15	15	15	15	15
Airbornewandeltocht					
Totaal resultaat	15	15	15	15	15

Schoonmaakkosten Airbornewandeltocht

In 2017 is besloten de schoonmaak ten behoeve van de Airborne Wandeltocht door de gemeente uit te voeren. Het voorstel is om dit bedrag (€ 15.000) van 6B. Recreatie en Toerisme naar 5B. Wegen straten en pleinen, onderdeel Reiniging om te zetten. Daarmee kan Team BOR het inzetten voor de schoonmaak van de Airborne wandeltocht.

07 Inwoner, bestuur & organisatie

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
7C. Servicepunt	-114	-18	-18	-18	-18
7F. Vastgoed	541	-91	-90	-94	-93
7G. Bestuur en organisatie	-560				
Totaal	-133	-109	-108	-112	-111

Hieronder volgt een toelichting per product.

7C. Servicepunt	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Bevolkingsregisters: Lijkbezorging	-8	-8	-8	-8	-8
Burgerlijke stand: Huwelijken	-10	-10	-10	-10	-10
Inhuur verkiezingen	-31				
Programma Dienstverlening	-65				
Totaal resultaat	-114	-18	-18	-18	-18

Bevolkingsregisters: Lijkbezorging

De afgelopen jaren is er een structureel tekort van € 8.000 op de post lijkbezorging. Wij hebben geen invloed hierop. Verzoek tot een structurele aanvulling van € 8.000.

Burgerlijke stand: Huwelijken

Het aantal huwelijken en geregistreerde partnerschappen zijn tussen 2014 en 2017 gedaald met 17,4% waardoor minder leges ontvangen zijn. Verhoudingsgewijs zijn de gratis huwelijken met 6% toegenomen. Afgelopen jaren zien we een structureel tekort van € 10.000. Verzoek om een structurele aanvulling van € 10.000.

Inhuur verkiezingen

Voor een goede voorbereiding van de verkiezingen zijn inhuurkrachten ingezet voor € 31.000.

Programma Dienstverlening

Zoals aangegeven in de factsheets en scenario's werken we aan het verbeteren van onze dienstverlening. Daarbij doen we allereerst een analyse naar de huidige dienstverlening en de nieuwe ontwikkelingen en eisen die de rijksoverheid hieraan stelt. Eind april-mei leggen we vragen voor aan het inwonerpanel over hoe zij de huidige dienstverlening ervaren en welke verwachtingen zij hebben voor de toekomst. Vervolgens leggen wij u de Visie op dienstverlening voor en een implementatieplan. Voor een deel is hier extra (incidenteel) budget nodig. Dit zal worden opgenomen in het MJB en de Begroting 2019. Om daarnaast ook al wat acties dit jaar nog in gang te zetten vragen wij u € 64.500 budget vrij te maken.

7F. Vastgoed	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
01) Nieuwbouw school Renkum bijdrage schoolbesturen	-260	14	13	13	13
02) Uitvoering motie vreemd aan de orde nieuwbouw Renkum		-5	-4	-4	-4
03) Overdracht kleedgebouw sportpark Bilderberg	-135				
04) Vrijval voorziening onderhoud sportparken ultimo 2017/afboeking vorderingen	-20				
05) PM groot onderhoud sportparken 2018					
06) PM Voorziening onderhoud sportparken vanaf 2019					
07) Overdracht gymzaal Balijeweg en noodlokaal Airborne	-53				
08) Kunstgrasveld Wilhelmina sportpark		-55	-54	-53	-52
09) Bijstelling exploitatie Vastgoed	10	-16	-16	-21	-21
10) Verkoop Groeneweg 14	305	-16	-16	-16	-16
11) Verkoop Van Ingenweg 2 (Lijn 50)	335	2	2	2	2
11) Verkoop Van Ingenweg 2 voor Renkum centrum	-155				
12) Taakstelling vastgoed (invulling)	-86				
12) Verkoop Past Bruggemanlaan 33A (ReVaBo)	620	-27	-27	-27	-27
13) Aanvulling krediet brandweerpost Oosterbeek	1	-4	-4	-4	-4
Saldo van baten en lasten	563	-107	-106	-110	-109
01) Nieuwbouw school Renkum bijdrage schoolbesturen	260	-14	-13	-13	-13
02) Uitvoering motie vreemd aan de orde nieuwbouw Renkum	0	5	4	4	4
03 & 04) Inzet reserve SD sportpark Bilderberg	150				
07) Overdracht gymzaal Balijeweg en noodlokaal Airborne	53				
08) Kunstgrasveld Wilhelmina sportpark	250				
08) Vorming/uitname nieuwe bestemmingsreserve	-250	25	25	25	25
10) Verkoop Groeneweg 14	-305				
11) Verkoop Van Ingenweg 2 (Lijn 50)	-180				
Totaal resultaat	541	-91	-90	-94	-93

01) Nieuwbouw school Renkum bijdrage schoolbesturen

In het raadsvoorstel "nieuwbouw school SKOVV en PPO de Link te Renkum" is uitgegaan van een bijdrage van de schoolbesturen voor totaal € 260.000. Na de raadsbehandeling hebben de schoolbesturen aangegeven maximaal € 300.000 te kunnen bijdragen.

In het IHP en in het raadsvoorstel is de bijdrage van de schoolbesturen als incidentele baat opgevoerd. De commissie BBV adviseert in de *notitie materiële vaste activa* (december 2017) dit

soort bijdragen als een verlaging op de investering te verwerken. In deze voorjaarsnota hebben wij daarom:

- voor 2018 een nadeel van € 260.000 verwerkt, waarmee de incidentele baat uit de begroting wordt verwijderd. Dit nadeel komt ten laste van de reserve onderwijshuisvesting;
- een meerjarig voordeel op de rente- en afschrijvingslasten verwerkt. Deze lasten dalen doordat de bijdrage van € 300.000 van de scholen leidt tot een lager investeringsbedrag. Dit voordeel wordt gedurende de levensduur van de scholen jaarlijks aan de reserve toegevoegd.

Op dit moment loopt de aanbesteding voor de bouw van de school. Wij hopen in juni tot definitieve gunning te kunnen overgaan.

02) Uitvoering motie vreemd aan de orde nieuwbouw Renkum

In februari 2018 heeft uw raad in een motie opdracht gegeven een aanvullend krediet van € 100.000 op te nemen in de voorjaarsnota. De daaruit voortvloeiende rente- en afschrijvingslasten zijn, inclusief de dekking, verwerkt. Met de vaststelling van deze voorjaarsnota is de kredietverhoging daarmee formeel vastgesteld.

03) Overdracht kleedgebouw sportpark Bilderberg

Resultaat van de gesprekken over de overdracht van het beheer en onderhoud op sportpark De Bilderberg is de overeenstemming over de overdracht van het kleedgebouw en de tribune aan de beheersstichting. Aan de beheersstichting wordt een bedrag van € 135.000 ter beschikking gesteld voor renovatie van achterstallig onderhoud.

04) Afboeking vorderingen / vrijval voorziening onderhoud sportparken ultimo 2017

Onderdeel van de onderhandelingen is het niet innen van de openstaande vorderingen. Een bedrag van € 60.000 hangt samen met een oude stichting waarbij inkomsten zijn achtergebleven na het faillissement van vv Ostrabeke. En een bedrag van € 29.000 voor het afboeken van hogere energielasten bij de huidige beheersstichting. Maximale dekking hiervan bestaat uit € 69.000 vrijval voorziening onderhoud sportparken per 31/12/2017.

Het nadeel van 03) en 04) wordt voor € 150.000 uit de € 400.000 die u beschikbaar heeft gesteld uit de reserve sociaal domein voor de kwaliteitsverbetering op de sportparken Wilhelmina en De Bilderberg

05) Groot onderhoud sportparken 2018 &

06) voorziening onderhoud sportparken vanaf 2019

De onderhoudsvoorziening sportparken is volledig ingezet t/m 2017 (4). Reden was de verwachting dat de verzelfstandigde sportparken zelf dit groot onderhoud op zich gingen nemen. Het bedrag voor groot onderhoud 2018 van € 40.505 wordt niet in de voorziening gestort aangezien het wordt ingezet ter dekking van het onderhoudsplan 2018. Nu op basis van verdere besluitvorming toekomstig onderhoud vooralsnog door de gemeente gerealiseerd hoort te worden is komende jaren waarschijnlijk meer geld nodig voor het groot onderhoud dan het jaarlijks beschikbare bedrag van € 40.505. Een voorstel tot planmatig onderhoud voor 2019 en verder wordt nader uitgewerkt.

07) Overdracht gymzaal Balijeweg en noodlokaal Airborne

Met Trivium is overeengekomen dat de gymzaal aan de Balijeweg en het noodlokaal bij de Airborneschool worden overgedragen aan het schoolbestuur. De totale incidentele bijdrage voor onderhoud en renovaties bedraagt € 99.970. Dekking hiervoor komt uit een vrijval van de onderhoudsvoorziening ad. € 47.000 en een uitname van € 53.000 uit de reserve onderhoud gebouwen.

08) Kunstgrasveld Wilhelmina sportpark

Uw raad heeft in een motie opgedragen een maximaal bedrag van € 450.000 inclusief btw beschikbaar te stellen voor een kunstgrasveld op sportpark Wilhelmina. Dit is het bedrag dat in deze voorjaarsnota verwerkt wordt als investeringsbijdrage aan derden. We gaan uit van realisatie van het kunstgrasveld door de samenwerkende clubs.

Op basis van de BBV artikelen 61 en 64 lid 6 willen we deze 'activa in eigendom van derden' afschrijven in 10 jaar (2019 t/m 2028). Deze afschrijving heeft een kortere duur dan gebruikelijk in het economisch verkeer aangezien de ondergrondse aanpassingen veelal in 20 jaar worden afgeschreven. Een toplaag heeft een levensduur van circa 10 jaar. In de motie van 28 februari 2018 staat "alle exploitatiekosten inclusief vervanging komen ten laste van de beheersstichting". We houden dus geen rekening met deze exploitatiekosten in de nog op te stellen begroting voor planmatig onderhoud door onze gemeente.

Er is eerder geschetst dat er een bedrag van € 400.000 als dekking uit de reserve Sociaal Domein (in 2017) aangewend zou kunnen worden. Daarvan is nu € 150.000 in deze voorjaarsnota ingezet als dekking kleedgebouw Bilderberg. De resterende € 250.000 wordt ingezet als dekking voor de jaarlijkse kapitaallasten (alleen afschrijving, geen rente). Om dat goed te administreren is het advies om hier een aparte bestemmingsreserve voor te maken die dan 10 jaar dekking biedt om de kapitaallasten gedeeltelijk* te dekken.

*Uw motie bedraagt € 450.000 → € 45.000 afschrijving per jaar waarbij nog rente geteld moet worden. De bestemmingsreserve is dan € 250.000 → dekking jaarlijkse lasten met € 25.000.

09) Bijstelling exploitatie vastgoed

De exploitatie van vastgoed is bijgesteld. De belangrijkste wijziging is de lagere opbrengst voor het Klooster. Omdat we verwachten dit pand op korte termijn te verkopen, worden hiervoor geen nieuwe huurders gezocht (alleen leegstandsbeheer). Door verschillende huuropzeggingen ontvangen wij minder huurinkomsten. In 2018 zorgen een aantal kleine grondverkoop voor een positief saldo (€ 10.000).

10) Verkoop Groeneweg 14 (Renkum)

De voormalige Mulo aan de Groeneweg in Renkum staat al jaren als niet-kernareaal te boek. Inmiddels is een koper gevonden. De verwachting is dat in de loop van 2018 de koopovereenkomst wordt gesloten. Het resultaat van deze verkoop is € 305.000, en zou worden gebruikt ter dekking van incidentele lasten van het MFC Doelum. Uw afspraak dat een negatief begrotingssaldo zou worden opgelost door het vrijmaken van middelen uit de reserve Sociaal Domein heeft in 2017 geleid tot een extra min op deze reserve, door incidentele lasten vanwege MFC Doelum. Daarom stellen wij voor om ditzelfde een bedrag (€ 128.000) uit de opbrengst te storten in de reserve Sociaal Domein. De resterende opbrengst (€ 177.000) wordt gestort in de reserve MFC Doelum voor dekking van de incidentele lasten van 2018.

Het pand was verhuurd aan diverse partijen. De huurinkomsten waren de laatste jaren hoger dan de uitgaven (weinig onderhoudskosten). Dit voordeel vervalst (€ 16.000).

Overigens, het pand Groeneweg 12 (vm Ursulaschool) verwachten we eind dit jaar te verkopen, zoals in de begroting vermeld.

11) Verkoop van Ingenweg 2 (Lijn 50)

Het voormalig jongerencentrum Lijn 50 aan de Van Ingenweg 2 in Renkum is verkocht. Dit betreft een gemeentelijk vastgoedobject.

Op 1 januari 2017 is het huurcontract met welzijnsorganisatie Solidez beëindigd en daarmee ook het gebruik als jongerencentrum. Lijn 50 wordt sindsdien tijdelijk beheerd door een

leegstandsbeheerder. Dit object behoort niet tot het kernareaal van de gemeente en wordt daarom verkocht.

Deze opbrengst hiervan was begroot in 2017 voor een bedrag van € 180.000. Uw afspraak dat een negatief begrotingssaldo zou worden opgelost door het vrijmaken van middelen uit de reserve Sociaal Domein heeft in 2017 geleid tot een extra min op deze reserve. Daarom stellen wij voor om ditzelfde een bedrag (€ 180.000) uit de opbrengst te storten in de reserve Sociaal Domein.

Het object is verkocht aan een marktpartij voor € 410.000 k.k. en zal medio dit jaar notarieel worden overgedragen. De gemaakte kosten zullen naar verwachting circa € 75.000 zijn en worden in mindering gebracht op het verkoopresultaat. De boekwaarde van het object op 31 december 2017 was € 216. De opbrengst is dus € 335.000.

Het netto resultaat (€155.000) van de verwachte opbrengst (€ 335.000) minus de storting van € 180.000 in de reserve sociaal domein zal worden gebruikt om een deel van het begrote bedrag van € 250.000 aan opbrengsten voor centrum Renkum te realiseren.

12) Verkoop grond Revabo

Bij de vestiging van de Revabo jaren geleden, heeft de gemeente de Revabo geholpen door de grond in erfpacht uit te geven. Deze hulpstructuur is niet langer nodig. De Revabo heeft de gemeente verzocht de grond aan haar te verkopen. Met de verkoop van de huidige in erfpacht uitgegeven terrein aan de stichting Revabo ontvangt de gemeente € 634.000, hierbij vervallen de jaarlijkse inkomsten uit erfpacht van € 27.000.

13) Aanvulling krediet brandweerpost Oosterbeek

Als gevolg van een hogere investering van de brandweerpost Oosterbeek (zie bij voortgang investeringen) nemen de kapitaallasten toe.

7G. Bestuur en organisatie	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Nieuwe raadsleden	-10				
Wachtgeld wethouders	-550				
Totaal resultaat	-560	0	0	0	0

Nieuwe raadsleden

Op 21 maart 2018 hebben de gemeenteraadsverkiezingen plaats gevonden. Voor de activiteiten die rondom dit thema worden georganiseerd is incidenteel budget nodig. Bijvoorbeeld voor een debatavond, de ontvangst van inwoners en politieke partijen op de verkiezingsavond zelf en de introductie van de nieuwe raad. Sommige activiteiten kunnen bekostigd worden uit het opleidings- en het representatiebudget van de raad. Echter die budgetten zijn niet toereikend. Vandaar dat gevraagd wordt om een incidenteel budget van € 10.000 om de activiteiten rondom de gemeenteraadsverkiezingen te bekostigen. Dit budget wordt uitsluitend ingezet ten behoeve van de gemeenteraadsverkiezingen. Vinden activiteiten onverhoopt geen doorgang dan vloeit het budget weer terug in de algemene middelen.

Wachtgeld wethouders

Twee oud-wethouders uit het College 2014-2018 hebben recht op wachtgeld, pensioenopbouw over dit wachtgeld en planmatige begeleiding bij re-integratie. Voor de totale periode zijn deze kosten € 550.000.

Overhead

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
Overhead	-508	-73	-73	-73	-73
Totaal	-508	-73	-73	-73	-73

Hieronder volgt een toelichting per product.

Overhead	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Abonnement PAUW	-1	-1	-1	-1	-1
Functionaris gegevensbescherming	-51	-51	-51	-51	-51
Overboeking budget ARBO taken	-19	-19	-19	-19	-19
P-budget 2018	-435				
Prijscompensatie Gelders Archief	-3	-3	-3	-3	-3
Sluitplan gemeentehuis	-4	-6	-6	-6	-6
Saldo van baten en lasten	-512	-79	-79	-79	-79
Sluitplan gemeentehuis	4	6	6	6	6
Totaal resultaat	-508	-73	-73	-74	-73

Functionaris gegevensbescherming

Zoals ook aangekondigd in het meerjarenbeleidsplan 2017 en de begroting 2018 is vanaf 25 mei 2018 de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG van 24 mei 2016) van toepassing en is de Uitvoeringswet gegevensbescherming van kracht. Dat betekent dat er vanaf die datum op basis van de AVG dezelfde privacywetgeving geldt in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt dan niet meer. Omdat wij veel persoonsgegevens verwerken moeten wij onze organisatie op de eisen van de AVG en de Uitvoeringswet inrichten. Dit betekent niet dat wij op dat moment 100% 'privacy proof' moeten zijn maar wel dat we de goede stappen hebben gemaakt in die richting en daar verder gestructureerd uitvoering aan geven. Het structureel aanstellen van een functionaris gegevensbescherming binnen onze organisatie is daarbij een verplichting. De Functionaris gegevensbescherming (FG) ziet toe op verwerking van persoonsgegevens conform de wet met inbegrip van de finaliteit (bewaartermijn) en proportionaliteit van de verwerking van volledige en nauwkeurige gegevens.

Overboeking budget ARBO taken

Dit betreft een (neutrale) overboeking van budget van product 4A. Integraal veiligheidsbeleid naar overhead.

P-budget

In het licht van de ontstane overschrijding op het p-budget in 2017 hebben wij voor de begroting 2018 opnieuw een inschatting gemaakt van het benodigde budget voor personeel. Gezien alle taken en ontwikkelingen die onverminderd op ons afkomen hebben wij de beschikbare

personeelsbudgetten (inbegrepen geschatte kosten voor vervanging bij ziekteverzuim) ook voor de begroting van 2018 ingeschat als daarvoor ontoereikend.

Op bladzijde 145 en 147 van de meerjarenbegroting 2017 hebben wij daarom aangegeven dat we de saldi van de begroting (2018: € 484.000) willen reserveren als een noodzakelijke bijdrage voor de uitvoering van de nieuwe taken, bestaande taken en de organisatieontwikkeling.

Bij het opmaken van deze eerste financiële rapportage (deze voorjaarsnota) is er ook het eerste moment hierover een stand te delen en erover te rapporteren en te verantwoorden. Dit is bij de behandeling van de begroting in november 2017 ook zo afgesproken met de raad.

Item	Kosten	Toelichting
P-budget begroot	12.283.271	Reguliere p-budgetten teams
P-budget werkelijke kosten	13.187.806	Deels geprognosticeerd/ geëxtrapoleerd voor het hele jaar
Saldo	-/- 919.535	
Toelichting extra uitgaven/overschrijding:		
• <i>Overschrijding p-budget teams</i>	<i>-/- 150.371</i>	<i>Saldo van reguliere loonkosten en restanten vacatureruimte en betaling uitloopschalen</i>
• <i>Loopbaanbegeleidingskosten (ontwikkelen personeel naar nieuwe organisatie/rollen)</i>	<i>-/- 189.114</i>	
• <i>P-kosten inhuur/vervanging voor ziekteverzuim, extra taken</i>	<i>-/- 580.050</i>	
Totaal toelichting	-/- 919.535	
Dekking door reservering voor taken en ontwikkeling uit begroting 2018	484.000	
Saldo p-budget voorjaarsnota	-/- 435.535	

Om door te ontwikkelen in de richting van ons koersplan is nog inzet nodig van centrale p-budgetten. In bovenstaand saldo is er rekening mee gehouden dat deze uitgaven daadwerkelijk gedaan worden. Het betreft een nog (resterend) budget van € 246.000.

Deze willen wij onder andere inzetten op:

- Verbetering (financiële) sturing en verantwoording, inclusief online publicatie van onze begrotingsproducten;
- Verbetering gegevens- en databeheer, onder andere voor stuur- en managementinformatie;
- Opzetten vastgoedstrategie en -organisatie;
- Medewerkersonderzoek (als ijkpunt voor de organisatieontwikkeling);
- Inzet op veranderingen in de ontwikkeling van medewerkers en de organisatie om de speerpunten van het nieuwe coalitieakkoord te ondersteunen.

Prijscompensatie Gelders Archief

De prijscompensatie voor het jaar 2017 is vastgesteld op 1,81%. Dit houdt in aanvullend op de reeds betaalde bedragen een bijdrage van € 3.000.

Bekostiging Gelders Archief

Het Gelders Archief werkt op dit moment een voorstel uit om te komen tot een nieuwe bekostigingsstructuur. Hieronder worden ook de kosten voor het e-depot meegenomen. Omdat het e-depot aanvullende is op de bestaande dienstverlening, zal de bijdrage van de gemeente Renkum wijzigen. Wat dit precies zal betekenen zal verderop in dit jaar duidelijk worden.

Overdracht pandenarchief aan Gelders Archief

Met het Gelders Archief zijn de gesprekken gestart die ertoe moeten leiden dat het zgn. pandenarchief wordt overgedragen aan het Gelders Archief. Hier zullen kosten mee gemoeid gaan. De omvang van deze kosten is op dit moment nog niet bekend.

Sluitplan gemeentehuis

De raad wil op een andere wijze gaan vergaderen. Hiervoor is door B&W het voorstel goedgekeurd om verschillende verkeersruimten afsluitbaar te maken tijdens de vergaderingen. De geraamde kosten hiervoor zijn € 50.000. De hiermee gepaard gaande kapitaallasten worden onttrokken uit de reserve onderhoud gebouwen.

Onvoorzien

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
Bedrag onvoorzien	67				
Totaal	67				

In lijn met het dualisme is de besteding van de bedragen ten laste van de post onvoorzien gedelegeerd aan het college. Daarbij mag alleen gebruik gemaakt worden van deze post wanneer de betreffende voorstellen onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. In de tussentijdse rapportages en in de jaarrekening rapporteren wij over de aanwending van de post onvoorzien.

In de volgende tabel is een overzicht te vinden van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien 2018:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Onvoorzien
Regulier beschikbaar	165
Aanspraken onvoorzien	
Stormschade	-67
Restant	98

Stormschade

Begin 2018 is er een zware storm geweest. Het Serviceteam van team BOR heeft in samenwerking met het Onderhoudsteam en de brandweer gedurende de storm de omgeving veiliggesteld om daarmee grotere schade en persoonlijke ongelukken zoveel mogelijk te voorkomen.

- Een calamiteit als een dergelijk zware storm brengt werkzaamheden en kosten met zich mee die buiten het reguliere vallen.
- Naast de materiële kosten zoals de inzet van een kraan, aannemers voor zaagwerkzaamheden of de inzet van een freesmachine maken het Serviceteam en het Onderhoudsteam uren die onvermijdelijk zijn maar die wel ten laste komen van het reguliere werk.
- Het Serviceteam en het Onderhoudsteam hebben beide reguliere opdrachten die gedurende het jaar moeten worden uitgevoerd op het gebied van onderhoud van de openbare ruimte. De uren die tijdens de storm ingezet zijn, zijn nu niet beschikbaar voor het reguliere werk.
- Om te voorkomen dat zowel het Serviceteam als het Onderhoudsteam niet aan hun opdrachten kunnen voldoen is budget nodig voor inhuur.

00 Algemene dekkingsmiddelen

Binnen dit programma zijn de volgende bijstellingen noodzakelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
0A. Algemene uitkering	189	1.204	2.230	3.041	4.054
0B. Belastingen	32	32	32	32	32
0C. Overige algemene dekkingsmiddelen	308	-23	-623	-1.146	-1.687
Totaal	529	1.213	1.639	1.927	2.399

Hieronder volgt een toelichting per product.

0A. Algemene uitkering	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Normeringsmethodiek/accessen	472	1.399	2.418	3.211	4.211
Voorziening knelpunten in het sociaal domein € 200 miljoen	-151				
Veilig Thuis, intensivering	-19	-38	-38	-57	-57
BTW-compensatiefonds	-125	-125	-125	-125	-125
Overig	11	-32	-25	12	24
Totaal resultaat	189	1.204	2.230	3.041	4.054

Maartcirculaire:

Normeringsmethodiek/accessen

Het kabinet gaat verder met de normeringsmethodiek, beter bekend als 'samen de trap op en af'. Met ingang van 2018 wordt het systeem van de Netto Gecorrigeerde RijksUitgaven (omvang was voorheen in 2018: ± € 100 miljard) vervangen door de Netto uitgaven onder het uitgavenplafond (omvang is nu in 2018: ± € 240 miljard), wat een bredere basis geeft en daarmee een stabielere ontwikkeling van het gemeentefonds. In de praktijk betekent het vooral dat de kaders Sociale zekerheid en Zorg nu ook meetellen. Op zich logisch nu sinds 2015 gemeenten extra taken uitvoeren op deze gebieden. Ook andere correcties zijn vervallen zoals ontwikkelingssamenwerking en afdrachten aan de EU.

De rijksuitgaven lopen behoorlijk op. Dat kent drie oorzaken

1. Beleidsintensiveringen door het kabinet Rutte III met een omvang van ± € 14 miljard
2. Toepassen van een hogere loon/ prijs mutatie dan voorzien in de Miljoenennota 2018 c.q. de septembercirculaire 2017
3. Autonome groei.

Totaal bedrag het cumulatief accres € 5,6 miljard. Hiervan is in de septembercirculaire 2017 ook al een reeks genoemd voor de jaren 2018 – 2022 ter waarde van € 2,55 miljard. Die is al vertaald in de begroting. Er blijft dan € 2,9 miljard over.

Voorziening knelpunten in het sociaal domein € 200 miljoen

De VNG heeft zich bij het sluiten van het IBP sterk gemaakt voor het instellen van een stroppenpot. Er zijn teveel gemeenten die tekort komen op het sociaal domein, met name door vermeende verdeelstoornissen bij de Jeugdzorg. De rijksoverheid herkent zich hier niet in, maar is akkoord gegaan om de discussie voor eens en voor altijd af te sluiten. Afspraak is dus nu dat voor het jaar 2018 een pot van € 200 miljoen wordt gevormd, die het ministerie VWS en de gezamenlijke gemeenten ieder voor de helft voeden.

Het aandeel van de gemeenten ad € 100 miljoen wordt uitgenomen uit het gemeentefonds. Rijk en gemeenten storten in een decentralisatie-uitkering. Vervolgens kunnen gemeenten daar een beroep op doen. De verdeling van het bedrag van € 200 miljoen zal worden aangeleverd door de VNG. Het is nog niet bekend welke objectieve criteria hiervoor zullen worden ontwikkeld. De verwachting dat de gemeente Renkum in aanmerking komt voor deze uitkering is nihil. Dit betekent dat de uitname voor de stroppenpost een nadeel is van € 151.000.

Deze stroppenpot moet los gezien worden van de € 108 miljoen die beschikbaar is voor het zgn. transitiefonds.

Veilig Thuis

Verder wordt er nog geld herverdeeld voor de taak 'Veilig Thuis'. Het gaat om huiselijk geweld en kindermishandeling. Gemeenten betalen evenredig mee door verlaging van de uitkeringsfactor om vervolgens toe te voegen aan de DU 'Vrouwenopvang'. Deze DU wordt ontvangen door enkele centrumgemeenten.

BTW-CompensatieFonds

De verwachting is dat de ruimte tot het plafond Bcf door onderschrijding kleiner gaat worden. Deze ruimte zit nu in de uitkeringsfactor en is verwerkt in de begroting.

Overig

Daar actualisatie van hoeveelheden en afrondingen vinden er nog een mutatie plaats van de hoogte van de algemene uitkering.

Groeiruimte 2019

In het regeerakkoord is voor de Wmo en Jeugdwet in totaal € 76,281 miljoen aan volumemiddelen voor 2019 opgenomen. Aan de algemene uitkering is deze groeirimte 2019 toegevoegd. Dit is € 51,488 miljoen voor WMO 2015 en € 24,793 miljoen voor WMO huishoudelijk hulp. De verdeling zal plaatsvinden in de meicirculaire via de verdeelmodellen en is daarom nog niet verwerkt in de bovengenoemde cijfers. Voor jeugd wordt geen bedrag verdeeld voortvloeiend uit de demografische ontwikkeling.

Abonnementstarief Wmo

In het Regeerakkoord is opgenomen dat de huidige bijdrage systematiek Wmo per 1 januari 2019 wordt vervangen door een abonnementstarief van € 17,50 per vier weken voor een huishouden dat gebruik maakt van een Wmo-voorziening. De vereenvoudiging en verlaging te co-financieren, is vanuit het Regeerakkoord een bedrag van € 143 miljoen in 2019 ter beschikking gesteld. Dit bedrag loopt op naar € 145 miljoen vanaf 2023. Deze compensatie zal naar verwachting de helft zijn van het totale nadelig effect voor de gemeenten. Het Rijk heeft met de VNG afgesproken zal worden verkend hoe inhoudelijk een uitvoerbare regeling kan worden vormgegeven. De verdeling van de compensatie zal in de meicirculaire worden verwerkt.

Beschermd wonen, maatschappelijke opvang en Wmo 2015 begeleiding

In het kader van de doordecentralisatie van beschermd wonen vanuit de centrum gemeenten naar lokaal, is bestuurlijk (rijk) besloten dat wordt toegewerkt naar één *geïntegreerd* objectief verdeelmodel (inclusief maatschappelijke opvang en Wmo 2015 begeleiding). Daarbij is het niet de bedoeling dat de verdeelmodellen voor maatschappelijke opvang en Wmo 2015 begeleiding worden herijkt.

Aanvankelijk zou het objectief verdeelmodel per 1 januari 2018 gereed te zijn (meicirculaire 2018). Invoering hiervan was voorzien voor 2020. Echter op basis van de onzekerheid van de gevolgen voor gemeenten (van de doordecentralisatie en openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz) voor Wmo-cliënten) is bestuurlijk (rijk) besloten tot uitstel. Rijk en VNG blijven in gesprek en streven naar een zo spoedig mogelijke invoering na 2020.

OB. Belastingen	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Hogere OZB als gevolg van areaalontwikkeling	32	32	32	32	32
Totaal resultaat	32	32	32	32	32

Hogere OZB als gevolg van areaalontwikkeling

De term areaalontwikkeling in de begroting bij OZB-opbrengsten is voor het eerst opgenomen in de Begroting 2015 op basis van het coalitieakkoord. Hierin is opgenomen dat de opbrengst OZB de komende vier jaar nominaal gelijk blijft aan de geraamde opbrengst 2014 met toepassing van de gebruikelijke indexering. In de begroting is aanvullend aangegeven dat de areaalontwikkeling invloed heeft op de totale OZB opbrengsten. Dit betekent dat areaalontwikkeling vanaf 2015 invloed moet hebben op de inkomsten OZB.

Omdat de areaalontwikkeling bij het maken van de begrotingen niet bekend was, is hiermee geen rekening gehouden.

Inmiddels is er inzicht in het areaalontwikkeling van de afgelopen jaren. Per saldo zijn er vanaf 2015 tot heden 116 woningen bijgekomen met een gemiddelde waarde van € 234.000. De totale WOZ-waarde bedraagt hiervan € 27 miljoen. Deze toename heeft een hogere OZB-opbrengst van € 32.000 tot gevolg.

OC. Overige algemene dekkingsmiddelen	Bijstelling 2018	Bijstelling 2019	Bijstelling 2020	Bijstelling 2021	Bijstelling 2022
Aanspraken stelpost loon- & prijscompensatie	182	299	299	299	299
Maartcirculaire		-321	-922	-1.444	-1.985
Dividend BNG	127				
Saldo van baten en lasten	308	-23	-623	-1.146	-1.687

Aanspraken stelpost loon- & prijscompensatie

Ter compensatie van gestegen lonen/ prijzen is de stelpost loon- & prijscompensatie als volgt ingezet (zie tevens de bijstellingen op de betreffende producten):

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022
1B. Loon- en prijsstijging 0-4 jarigen VGGM		8	8	8	8
1B. Loon- en prijsstijging volksgezondheid VGGM		10	10	10	10
1D. Inflatie bibliotheek	15	15	15	15	15
1G. Ondersteuning thuis	164	218	218	218	218
4A. VGGM L&P		41	41	41	41
Overhead: Abonnement PAUW	1	1	1	1	1
Overhead: Prijscompensatie Gelders Archief	3	3	3	3	3
Totaal	182	299	299	299	299

Aanvulling krediet brandweerpost Oosterbeek

De hogere kapitaallasten als gevolg van aanvullend krediet wordt gedekt uit de stelpost vervangingsinvesteringen.

Maartcirculaire

In de maartcirculaire is een accresontwikkeling opgenomen. Deze accresontwikkeling wordt onder andere gevoed door de loon- en prijsontwikkeling. Dit gedeelte van het accres wordt toegevoegd aan de stelpost loon- en prijsontwikkeling.

Met ingang van 2020 is ook rekening gehouden met de prijsontwikkeling binnen het sociaal domein. Hier wordt jaarlijks ruim € 300.000 toegevoegd aan de stelpost. Dit werkt cumulatief door. De volume ontwikkeling binnen het sociaal domein moet vanaf 2020 ook worden opgevangen binnen het accres. Hiervoor is een PM post opgevoerd omdat dit nog niet inzichtelijk is!

Dividend BNG

De nettowinst van BNG Bank over 2017 bedraagt EUR 393 miljoen (2016: EUR 369 miljoen). Aan de aandeelhouders wordt voorgesteld om 37,5% (2016: 25%) van de beschikbare winst na belasting uit te keren. Dit komt neer op een dividendbedrag van EUR 141 miljoen. Het dividend bedraagt EUR 2,53 per aandeel van nominaal EUR 2,50 (2016: EUR 1,64 per aandeel).

Voortgang invulling bijstellingen en ombuigingen

Inleiding

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
Primitieve begroting	1.384	988	3.311	3.380	3.380
Bijstelling voorjaarsnota	-537	-432	-405	-405	-404
Nog openstaande taakstelling	847	556	2.906	2.975	2.975

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt een nadere toelichting per taakstelling gegeven. Hierbij wordt met kleuraanduiding een conclusie gegeven:

groen	Ombuiging gerealiseerd of wordt zeker gerealiseerd.	oranje	Realisatie ombuiging nog niet zeker; een aantal knelpunten dient daarvoor te worden overkomen.
geel	Realisatie ombuiging ligt op koers, maar nog niet gerealiseerd.	rood	Ombuiging wordt zeer waarschijnlijk niet gerealiseerd.

01 Maatschappelijke participatie, inkomen & zorg

1 Integratie uitkering sociaal domein en WMO

Bedragen x € 1.000	2018	2019	2020	2021	2022	Conclusie
1 Integratie uitkering sociaal domein en WMO	1.144	717	3.068	3.137	3.137	Geel
Invulling voorjaarsnota	-338	-261	-261	-261	-261	Groen
Restant	806	456	2.807	2.876	2.876	Geel

Bedreigingen/ risico's

In 2015, 2016 en 2017 zijn we erin geslaagd om de benodigde zorg te leveren binnen de bestaande budgetten. Naar het zich laat aanzien zal dat ook voor 2018 het geval zijn.

Sinds 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor een aantal nieuwe taken binnen het Sociaal Domein, waaronder de jeugdhulp. Het Rijk heeft ons daarbij een flinke bezuinigingsopdracht meegegeven, oplopend tot circa € 5 miljoen. Wij willen alle nodige (maatwerk)voorzieningen voor onze inwoners beschikbaar houden en binnen de beschikbare budgetten blijven. Om dat te bereiken zetten wij in op versterken en uitbreiden preventie, transformatie en substitutie. Wij werken daarbij integraal. Wij kijken welke voorzieningen nodig zijn en hoe wij deze het beste en zo efficiënt en effectief mogelijk kunnen organiseren. Dit betekent ook het ontwikkelen van nieuwe producten. Wij hebben geld gereserveerd om deze transformatie vorm te geven en op die manier de bezuinigingen op een natuurlijke manier op te vangen.

Op dit geld is door het aangenomen amendement bij de begroting 2017 ook een beroep gedaan voor de aanvulling van de Vrije algemene reserve tot € 8.000.000.

Los van deze inspanningen blijft de gemeente ook afhankelijk van het beroep dat er op (maatwerk)voorzieningen wordt gedaan en wat het Rijk bereid is ter beschikking te stellen. Dit maakt dat er altijd een risico blijft dat de zorgkosten niet passen binnen het beschikbare budget.

Daarnaast zal de Jeugdwet worden aangepast op het woonplaatsbeginsel hetgeen consequenties zal hebben voor het totaal beeld op jeugdverantwoordelijkheid en - kosten. Dit heeft ook weer direct een relatie met de Wmo.

Op dit moment lopen processen veel beter, zowel bij ons als bij de zorgleveranciers, het CAK en de SVB. We kunnen met grotere zekerheid een uitspraak doen of we met het nodige aanbod ook binnen de beschikbare middelen kunnen blijven in de komende jaren.

Kansen

De versterkte inzet op het (verbreden van het) preventieve veld in voorzorg en nazorg biedt ons de grootste kans om binnen de beschikbare middelen te kunnen blijven uitvoeren. Dit heeft tot doel om hulp in samenspraak met aanbieders en andere stakeholders (zoals onderwijs, mantelzorg enz) efficiënter in combinatie te kunnen organiseren. Door het preventieve veld te versterken bieden we ook de gelegenheid aan onze inwoners, jong en oud, om zich te focussen op dat wat hun eigen kracht sterk maakt waardoor zij optimaal regie over hun eigen leven hebben. Of dat nu huisvesting is voor jongeren zodat zij zich op werk en scholing kunnen richten, of dat het huishoudelijk hulp met een plus is zodat de oudere zelfstandig kan blijven wonen. De versterking van het preventieve veld richt zich op al onze inwoners waarbij er ook hierin vanuit maatwerk wordt ontwikkeld, de vraag van de samenleving of het individu staat centraal.

Te ondernemen acties

Het vastgestelde masterplan sociaal domein is de stabiele basis in de vertaling van kaderstelling (wet en lokaal) naar uitvoering. Het beschrijft zorgvuldig alle afgewogen acties die nodig zijn om binnen een sterk krimpend budget de passende zorg te kunnen blijven organiseren. De samenhang en verwevenheid van de uiteenlopende ontwikkelingen maakt het totaal. Dat is tevens de kwetsbaarheid: valt één element weg, dan wijzigt de gehele samenhang en dat heeft gevolgen voor de uitkomst.

De transitie die op basis van het masterplan is ingezet leidt niet direct tot zichtbare verandering. De verandering zet zich in als een trage golfbeweging. Wij willen wel zo vroeg mogelijk en zo compleet mogelijk de signalen hierover opvangen. Daarom richten wij een database sociaal domein in, zodat op basis daarvan en overige geaggregeerde data de lokale situatie geanalyseerd kan worden. Dit heeft een dubbelzijdig doel: check op het effect van de ingezette veranderingen "wat zien we in aantallen en in middelen" en daarmee is het tevens een instrument voor sturing.

Naast de lokale sturingsmogelijkheden op effect en middelen, zijn we regionaal nauw betrokken bij de transformatie op het gebied van Wmo, Jeugd en Participatie doordat we actief zijn in diverse regionale werkgroepen waaraan ook aanbieders en andere stakeholders deelnemen. Deze werkgroepen werken in nauwe samenhang met de MGR, module inkoop SD. Immers, het realiseren van een blijvend passend aanbod binnen een krimpend budget is mede afhankelijk van de wisselwerking tussen lokaal en preventief in voor- en nazorg, en de zorg die specialistisch is, waardoor er voor onze inwoner een veilig en goed op elkaar afgestemd zorg continuüm is.

1G. Maatwerkvoorzieningen

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022	Conclusie
Doelgroepenvervoer	76	132	119	119		
Gerealiseerd	0	0	0	0		
Subtotaal	76	132	119	119		Geel
Gerealiseerd voor-/ najaarsnota	76	132	119	119		Groen
Restant	0	0	0	0		

Op basis van het raadsbesluit uit februari 2017 inzake de begroting en meerjarenraming 2017-2020 BVO-DRAN zijn in de voorjaarsnota 2017 de financiële consequenties van dit besluit verwerkt. In 2017 werd nog verwacht dat de opgevoerde taakstelling, door de afnemende provinciale bijdrage op het vraagafhankelijke vervoer, te realiseren was door het verminderen van de kosten van het vraagafhankelijk vervoer. Op dit moment is het niet reëel te verwachten dat deze taakstelling gerealiseerd kan worden. Dit heeft vooral te maken met structureel hogere systeemkosten van het door Avan uitgevoerde vervoer.

Wij stellen u voor de taakstelling op het doelgroepenvervoer in te vullen met de budgetruimte die aanwezig is binnen de stelpost Sociaal domein. De mutatie van deze stelpost wordt verantwoord binnen product 1. Integratie uitkeringen Sociaal domein en Wmo.

Punt van aandacht hierbij is de afweging of deze kosten inderdaad gedekt moeten worden uit de stelpost Sociaal domein. De oorzaken liggen voor een groot deel buiten het sociaal domein, te denken valt aan de kosten voor intergemeentelijke samenwerking en de kosten door ontbreken van voldoende openbaar vervoer.

05 Openbare ruimte

5A. Groenonderhoud

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022	Conclusie
Gemeentelijke begraafplaatsen en aula's	75	75	75	75		
Gerealiseerd	-34	-60	-60	-60		
Subtotaal	41	15	15	15		Geel
Gerealiseerd voorjaarsnota	0	0	0	0		
Restant	41	15	15	15		Oranje

Voortgang

- Door het onderzoek dat is uitgevoerd naar de huidige bedrijfsvoering begraafplaatsen en het bedrijfsplan van team BOR is inzichtelijk welke formatie nodig is om uitvoering te geven aan deze wettelijke taak.
- De financiële consequenties van alle voorgestelde maatregelen worden nu doorgerekend en worden opgenomen in het Meerjarenbeleidsplan.
- Zonder vooruit te lopen op de definitieve financiële consequenties hebben we de conclusie gewijzigd naar 'oranje' (realisatie ombuiging nog niet zeker; een aantal knelpunten dient daarvoor te worden overkomen).

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022	Conclusie
Beheer en onderhoud sportterreinen	33	33	19	19	19	
Gerealiseerd	0	0	0	0	0	
Subtotaal	33	33	19	19	19	Oranje
Niet haalbaar	-33	-33	-19	-19	-19	Rood
Restant	0	0	0	0	0	

Voortgang

- De onderhandelingen met de sportverenigingen op de sportparken Wilhelmina en De Bilderberg over de overdracht van beheer en onderhoud zijn begin 2018 stilgelegd.
- Het beleid om beheer en onderhoud van kernsportparken over te dragen wordt bij de nieuw op te stellen sportnota 2018/2019 gezien op haalbaarheid en wenselijkheid.
- Voorlopig blijft team BOR beheer en onderhoud zelf uitvoeren. Om het benodigde kwaliteitsniveau te handhaven en beheer- en onderhoudswerkzaamheden uit te kunnen voeren zijn financiële middelen, materieel, materiaal nodig.
- Invulling van het restant van de taakstelling is structureel niet haalbaar. Wij hebben de financiële consequenties hiervan in deze voorjaarsnota opgenomen.

Te ondernemen acties

- Afspraken maken over de werkzaamheden die team BOR blijft uitvoeren zolang beheer en onderhoud niet wordt overdragen.
- Accepteren dat de invulling van de taakstelling niet haalbaar is.

Evt. nadere toelichting/ opmerkingen

Op dit moment is alleen gekeken naar de buitensportlocaties voor de invulling van de taakstelling. Onderzocht moet worden of en welke bijdrage er vanuit de binnensport kan worden geleverd.

07 Inwoner, bestuur & organisatie

7F. Vastgoed

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022	Conclusie
Gemeentelijk vastgoed	90	90	90	90	90	Oranje
Gerealiseerd voorjaarsnota (Verkoop grond Revabo en gymzaal Balijeweg)	-90	-6	-6	-6	-6	Groen
Restant	0	84	84	84	84	Oranje

De beschrijving van deze taakstelling is verruimd naar 'gemeentelijk vastgoed' in plaats van 'onderhoudskosten gemeentelijk vastgoed'. In feite betreft het alle kosten die met de gemeentelijke objecten te maken hebben, waaronder klein en groot onderhoud, verzekeringen, gas, water en elektra, interne uren, kapitaallasten.

Bedreigingen/ risico's

In de begroting was nog € 90.000 opgenomen als taakstelling op de onderhoudskosten van het gemeentelijk vastgoed. Door verkopen van gemeentelijk vastgoed kan deze taakstelling in 2018 worden ingevuld. Doordat bij verkoop ook (hoge) boekwaarden moeten worden afgeboekt leveren deze verkopen geen structurele besparingen op. Van deze taakstelling resteert vanaf 2019 dus nog € 90.000 structureel.

Kansen

Incidentele baten: Een in 2015 toegepaste manier om deze taakstelling in te vullen is het gebruiken van de verkoopopbrengst voor deze taakstelling. Dit is echter voor steeds minder niet-kernareaal panden mogelijk, omdat de verkoopopbrengst al toegerekend is naar een specifiek doel, zoals het MFC.

Structurele kosten/ baten: Voor een groot aantal panden geldt dat deze de gemeente geld kosten. De kosten voor rente en afschrijving, nutsvoorzieningen en verzekeringen zijn groter dan de baten, zoals huur. Voor enkele panden geldt dat de huurinkomsten groter zijn (doordat het onderhoud minimaal wordt uitgevoerd).

In de komende jaren ontstaan nog meer mogelijkheden door verkoop/ontwikkeling van het klooster, de Talsmalaan 1, Groeneweg 12 e.d.

Te ondernemen acties

Uit de verkoop van de grond onder de Revabo in Oosterbeek wordt € 86.000 gebruikt om deze taakstelling voor 2018 in te vullen.

De verkoop van de gymzaal Balijeweg levert een structureel voordeel op van € 6.000. In 2018 is dat nog niet het hele bedrag, om dat het niet voor het hele jaar geldt.

Evt. nadere toelichting/ opmerkingen

Uit bovenstaande blijkt dat voor de jaren 2019 en verder deze taakstelling nog verder moet worden ingevuld. Onderstaande acties zullen worden uitgevoerd om deze taakstelling in te vullen:

- In 2018 staat de vernieuwing van het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) gepland. Dan wordt dus het onderhouds- en beheerplan voor alle gemeentelijke pand herijkt.
- In 2018/19 zullen naar verwachting de panden het Klooster en Groeneweg 14 verkocht worden. Voor Groeneweg 14 is een koper gevonden, dit pand wordt binnenkort verkocht. Deze verkopen hebben uiteraard een eenmalig gunstig effect door de verkoopopbrengst. En hierdoor vervallen de (hoge) rentelasten en andere kosten die de gemeente jaarlijks moet maken voor deze panden. Overigens Groeneweg 14 staat voor bijna € 30.000 inkomsten in de begroting! Netto levert verkoop van deze 3 panden ca. € 50.000 structureel op.
- In 2018/19 zal door de aan te stellen vastgoedmanager bekeken worden of/onder welke voorwaarden het gunstig is om (het beheer en onderhoud van) de sporthal Doorwerth uit te besteden of over te dragen.
- Tevens zal bekeken worden of en hoe het verminderen van het aantal gemeentelijke panden effect heeft op de formatie. Overigens voor een juist beeld: de gymzaal W. van Arnhemweg en de Poort van Doorwerth zijn afgelopen jaar toegevoegd aan het gemeentelijk vastgoed.

Investeringskredieten

Beschikbaar stellen investeringskredieten

Een 'investeringskrediet' betreft een door uw raad beschikbaar gesteld bedrag voor een concrete investering. Uw raad kan dit bedrag beschikbaar stellen bij de begroting van een bepaald jaar, maar ook gedurende het jaar middels b.v. de voor- of najaarsnota.

Jaarlijks nemen we een meerjareninvesteringsplan (MIP; bijlage 6) op in de begroting. De inzet van de in dit plan genoemde vervangingsinvesteringen en investeringen in het kader van nieuw beleid is gedelegeerd aan ons college. In het vigerend inkoopbeleid zijn voldoende waarborgen opgenomen voor een doelmatige besteding van de beschikbaar gestelde middelen. De uitvoering van de investering vindt dan ook conform het inkoopbeleid plaats.

Investeringskredieten worden continu bewaakt. Verwachte onder- en overschrijdingen worden bij elke rapportage van de beleidscyclus gefundeerd en beargumenteerd.

We maken onderscheid tussen vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen. Vervangingsinvesteringen betreffen investeringen welke in het verleden gedaan zijn en die om technische danwel economische redenen vervangen dienen te worden. Binnen de meerjarenbegroting zijn voor deze vervangingen financiële middelen opgenomen. Deze vervangingsinvesteringen hebben dus geen financiële consequenties voor de begroting. De vervangingsinvesteringen worden daarom niet nader toegelicht.

Nieuwe investeringen betreffen investeringen die nog niet eerder aan u zijn voorgelegd ter goedkeuring. Dekking van deze investeringen is te vinden binnen de meerjarenbegroting (b.v. uit structureel nieuw beleid budget). Hierna vindt u een nadere onderbouwing van deze nieuwe investeringskredieten. Wij vragen u om formele toestemming te verlenen voor de nieuwe investeringskredieten.

Nieuwe investeringen

5A. Groenonderhoud

Begraafplaatsen: vervanging vloer en stoelen

- De aula op begraafplaats Noord betreft één van de kernarealen van de gemeente Renkum. Het gebouw wordt ingezet voor de publieke dienstverlening op de Oosterbeekse begraafplaatsen Noord en Zuid.
- De binnenzijde van het pand wordt dit jaar geschilderd. Wij willen gelijktijdig de vloer en de houten (kerk)banken die dateren uit 1975 vervangen en het gebouw moderniseren zodat wordt voldaan aan de eisen van deze tijd. Na realisatie is het gebouw flexibeler te gebruiken door verplaatsbare stoelen.
- Voor de vervanging van de vloer en de stoelen is een investering nodig van € 20.000 met een afschrijving over 20 jaar.
- Dekking van de kapitaallasten van gemiddeld € 1.330 vindt plaats door ophoging van het budget baten begraafplaatsrechten.

Maaimachine ruw terrein

De huidige machine is versleten en niet meer inzetbaar. Opknappen is niet meer verantwoord en inhuur is niet mogelijk omdat het een speciaal voertuig is wat slecht beschikbaar is in de verhuur. Deze machine is nodig voor het werk wat in het takenpakket zit van het Onderhoud team en beheer. Vervanging kost ca. € 10.000 en is, per abuis, niet meegenomen in het vervangingsplan voor tractie en groot materieel. Voorstel is de met deze investering gepaard gaande (kapitaal)lasten (gem. € 1.635; 7 jaar) te dekken uit de daarvoor bestemde stelpost vervangingsinvesteringen (product 0C. Overige algemene dekkingsmiddelen).

7F. Vastgoed

Motie nieuwbouw scholen Renkum/ Heelsum d.d. 28 februari 2018

Instemmen met een extra krediet van **€ 100.000** voor de school in Renkum op basis van deze motie. De daaruit voortvloeiende rente- en afschrijvingslasten zijn, inclusief de dekking, verwerkt in deze voorjaarsnota.

Motie kunstgrasveld sportpark Wilhelmina d.d. 28 februari 2018

Instemmen met een krediet van **maximaal € 450.000** voor een kunstgrasveld op sportpark Wilhelmina op basis van deze motie, waarbij we:

- deze investering afschrijven over 10 jaar;
- dekking voor de rente- en afschrijvingslasten voor €250.000 halen uit een nieuw te vormen bestemmingsreserve "Kapitaallasten kunstgrasveld Wilhelminasportpark", welke eenmalig wordt gevoed uit de reserve Sociaal domein.

De daaruit voortvloeiende financiële gevolgen zijn verwerkt in deze voorjaarsnota.

Overig

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Vervanging stemhokjes 2017	15	16	-1
Totaal	15	16	-1

Vervanging stemhokjes

Wij hebben nieuwe stemhokjes aangeschaft en in gebruik genomen bij de verkiezingen en referendum van maart 2018. De investering is afgerond.

Vastgoed

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Vorbereiding renovatie gemeentehuis	390		390
Discussiesysteem raadszaal	38	39	-1
Brandalarmstelsysteem en rookmelders	16	13	3
Sluitplan gemeentehuis	50		50
Brandweerpost Obeek bouwkundig	149	7	142
Brandweerpost Obeek install.	64		64
Brandweerpost Wolfheze grond	122		122
Brandweerpost Wolfheze bouw	363		363
Brandweerpost Wolfheze install.	204		204
Totaal	1.397	60	1.337

Vorbereiding renovatie gemeentehuis

De verbouwing van de centrale hal vindt gezamenlijk plaats met de renovatie van het gemeentehuis. De werkzaamheden vinden nog niet plaats. Eerst wordt van een visie opgesteld hoe het gebruik voor de komende jaren, met de daarbij behorende kosten zullen zijn.

Discussiesysteem raadszaal

In de raadszaal is een nieuw discussie systeem geplaatst. Deze is nagenoeg gereed. Het discussie systeem is een basis module, die ook voor andere doeleinden kan worden uitgebouwd, bv een stelsysteem voor de raadsleden d.m.v. een stempas.

Brandalarmstelsysteem en rookmelders

Voor het brandalarmstelsysteem en rookmelders is totaal een bedrag van € 66.000 begroot. Omdat het brandalarmstelsysteem vorig jaar door onweer defect is geraakt hebben wij via de verzekering een bedrag van € 50.000 ontvangen. De werkzaamheden zijn afgerond maar nog niet alle facturen zijn ontvangen. De uitvoering is binnen het budget gebleven.

Sluitplan gemeentehuis

De raad wil op een andere wijze gaan vergaderen. Hiervoor is door B&W het voorstel goedgekeurd om verschillende verkeersruimten afsluitbaar te maken tijdens de vergaderingen. De geraamde kosten hiervoor zijn €50.000 en worden onttrokken uit de reserve gebouwen.

Brandweerpost Oosterbeek bouwkundig en installaties

De planvoorbereiding voor aanbesteding en uitvoering is in volle gang. Hieruit blijkt dat deze verbouwing niet mogelijk is binnen de aangevraagde investeringskrediet. Inmiddels is door B&W het voorstel goedgekeurd voor het beschikbaar stellen van een aanvullend krediet van € 91.850. Deze kosten worden onttrokken uit de stelpost vervangingsinvesteringen.

Brandweerpost Wolfheze

Er is een mogelijke locatie gevonden op het terrein van Pro Persona. Deze locatie moet nader worden onderzocht op haalbaarheid en vervolgens verworven worden.

Tractie

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Toyota Hilux (bos + boa)	34	33	1
Mercedes Sprinter verkeer	55	56	-2
Totaal	88	89	-1

Toyota Hilux (bos + boa)

Auto is eind 2017 geleverd.

Mercedes Sprinter verkeer

De auto is begin 2018 geleverd.

Vervanging tractie

- Vervanging tractie vindt plaats volgens het tractieplan.
- De tractie van het Onderhoudsteam is overgenomen en de financiële afwikkeling heeft plaatsgevonden. De voertuigen die moeten worden vervangen zijn opgenomen in het tractieplan.
- De verwachte overdracht van het onderhoud van sportvelden aan verenigingen gaat niet door. Dit heeft direct gevolgen voor de tractieonderdelen van het onderdeel Sport. Wat deze gevolgen zijn is op dit moment nog niet inzichtelijk.

Riolering

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Wateroverlast Weverstraat	1.800	409	1.391
GRP riolering Reijmerweg	1.518	160	1.358
GRP riolering DS Gewinweg	707	450	257
Relinen strengen onder N225		47	-47
GRP riolering Keijenbergseweg Renkum		7	-7
Vervanging persleidingen		1	-1
Totaal	4.025	1.074	2.951

Wateroverlast Weverstraat

De opdracht voor de werkzaamheden is in oktober 2017 verstrekt. In november is fase 1 uitgevoerd (aanbrengen infiltratievoorzieningen). In maart zijn de herinrichtingswerkzaamheden gestart. De werkzaamheden worden medio juli 2018 afgerond.

Rioolvervanging Reijmerweg e.o.

Het college heeft op 31 oktober 2017 het besluit genomen tot uitvoering van de rioolvervanging Reijmerweg e.o. De werkzaamheden zijn afgelopen januari gestart en worden medio juli 2018 opgeleverd.

Rioolvervanging Ds. Gewinweg

Project is in uitvoering. Door sterk oplopende levertijden is de uitvoering later gestart. Daarnaast hebben ook natte en koude weersomstandigheden invloed gehad. Afronding staat nu gepland voor medio mei 2018.

Relinen strengen onder N225

Renovatiewerkzaamheden aan het riool onder de N225 zijn in het vierde kwartaal van 2017 succesvol uitgevoerd. Medio mei wordt nog een putdeksel vervangen. De planning daarvan is afhankelijk van de afstemming met de grondeigenaren. Na de vervanging kan het project afgesloten worden.

Rioolvervanging Keijenbergseweg te Renkum

Het project loopt conform planning. Voorbereidingswerkzaamheden zoals ontwerp, bestek en aanbesteding staan tot eind 2018 gepland. Daarna start de uitvoering.

Vervanging persleidingen

Eind 2017 is gestart met het in beeld brengen van de exacte locatie en onderhoudsstaat van de persleiding die vanaf Hotel Wolfheze naar de kruising met de Utrechtseweg en de Kasteelweg loopt. Wanneer dit in beeld is wordt een plan van aanpak uitgewerkt met daarin de te nemen maatregelen.

Afval

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Kliko's	671	642	29
Ondergrondse containers	614	610	4
Extra aanpassingen (afval)	84	15	69
Totaal	1.369	1.267	102

Kliko's

Het proces rondom het vervangen van de kliko's is afgerond. Het restant krediet wordt aangewend om aanvragen van papierkliko's te honoreren.

Ondergrondse containers

Het proces rondom het plaatsen van nieuwe ondergrondse containers is zo goed als afgerond. De problemen met de semi-ondergrondse containers aan de Wilgenpas te Renkum worden opgelost door op deze locatie een nieuwe ondergrondse container te plaatsen. Deze is geschikt voor zowel zakken van 30 liter als 60 liter. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart.

Extra aanpassingen/ Inzet krediet Afval

- Inspelen op ontwikkelingen op het gebied van afvalscheiding.
- In de komende periode moet blijken of aanvullende maatregelen nodig zijn voor met name de bewoners van hoogbouw. Uitgangspunt is steeds het makkelijker maken voor inwoners huishoudelijk afval te scheiden en daarmee afval buiten de ophaaldagen voorkomen.
- Op een 3-tal locaties wordt in overleg met Vivare een proef uitgevoerd met een gekoelde gft-voorziening in het appartementencomplex. Bewoners kunnen hiermee gft-etensresten beter scheiden. Afhankelijk van de resultaten wordt bepaald of de proef een vervolg krijgt.
- Meer openbare prullenbakken worden voorzien van een inworpverkleiner. Hiermee zijn al goede resultaten behaald doordat openbare prullenbakken met een inworpverkleiner minder worden gebruikt voor huishoudelijk afval.
- Schone Buurt Coaches worden ingezet om inwoners te helpen bij het op de juiste wijze aanbieden van afval. Deze inzet richt zich vooral op bewoners in hoogbouw. Met de persoonlijke aanpak worden goede resultaten behaald.

Verkeersmaatregelen

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
MUP Wolfhezerweg		5	-5
Fietsstraat Benedendorpsweg	76	300	-224
Zebropaden beter duiden	14	14	
Fietsp.Fonteinallee-Noordberg N225	189	7	182
Schoolomgeving/-routes	176	152	24
MUP parkeerplaatsen sp Bilderberg	75	84	-9
Totaal	530	562	-32

MUP Wolfhezerweg

De Wolfhezerweg bevindt zich in de ontwerpfase, als deze fase is afgerond kan het bestek opgesteld worden. Dan is er zicht op het kostenniveau.

Fietsstraat Benedendorpsweg

De werkzaamheden aan de Benedendorpsweg zijn begin april afgerond, na accountantscontrole en afhandeling van de subsidie is bekend wat het kostennivo voor de gemeente is. Verwachting is dat het bovenstaande gereserveerde bedrag niet toereikend is aangezien de provincie een plafond hanteert. Hierover is de raad geïnformeerd in de antwoorden aan de raad (zaaknummer 65612, 11 januari 2018).

Zebropaden beter duiden

Met de raad is afgesproken nog 2 plekken aan te pakken, als eerste wordt de oversteek bij de scholen aan de jonkheer Nedermeijer van Rosenthal beter aangeduid, hiervoor wordt een volgende tranche vrijgemaakt, deze was reeds opgenomen in het MUP.

Fietsp.Fonteinallee-Noordberg N225

Het fietspad is in voorbereiding, het begrotingsbedrag is de gemeentelijke bijdrage voor het aanvragen van subsidie bij de provincie.

Schoolomgeving/-routes

Er zijn al behoorlijk wat schoolomgevingen aangepast, een volgende tranche wordt nog vrijgegeven uit het MUP.

MUP parkeerplaatsen sp Bilderberg

De parkeerplaatsen op het sportpark zijn uitgebreid/aangepast. De overschrijding heeft te maken met aanvullende maatregelen voor het beschermen van de bermen en aanpassen van de verlichting. Dekking hiervoor wordt gevonden binnen het MUP.

Onderwijshuisvesting

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
Nieuwbouw scholen Renkum/Heelsum	5.372	158	5.214
Buitenruimte school Renkum Heelsum	270		270
School Doorwerth	175		175
Totaal	5.817	159	5.658

Nieuwbouw scholen Renkum/Heelsum

De kosten die gemaakt zijn betreffen de kosten voor de ontwerpende adviseurs, projectmanagement en diverse onderzoekskosten.

Leer- en ontmoetingscentrum Doorwerth (LOC): nieuwbouw school

De inzet van de werkzaamheden voor de planvoorbereiding van het LOC zijn met name ambtelijke uren geweest waardoor er nog geen kosten zijn geboekt op dit aanvangskrediet.

MFC 3b4

Omschrijving	Begroting	Realisatie	Restant
MFC 3b4	15.202	12.312	2.890
Totaal	15.202	12.312	2.890

MFC 3b4 (Doelum)

De sloop van de oude gebouwen is afgerond. De aanleg van de buitenruimte (inclusief kunstgrasveld) is in januari gestart. Zodra de buitenruimte geheel is afgerond kan het project worden afgesloten.

Staat van reserves	Begin stand	Resultaat vorig jaar	Storting	Onttrekking	Eindstand
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Weerstandsreserve	954				954
vrije algemene reserve	8.000		1.523	-1.523	8.000
Resultaat dienstjaar					0
Algemene reserve	8.954		1.523	-1.523	8.954
Sociaal Domein	6.947		308	-3.506	3.749
Landschapsbasisplan	7				7
Airborne activiteiten	131			-20	111
Reserve algemene uitkering	88			-36	52
Reserve bestemde resultaat	23				23
Reserve ICT	780		45	-100	724
reserve MUP	249			-35	214
Reserve KGV Wilhelmina sp.	0		250		250
Reserve onderhoud gebouwen	1.085			-151	934
Reserve bedrijven terreinen	1.657			-77	1.581
Reserve onderwijshuisvesting	1.604		229	-491	1.342
Reserve wegenonderhoud	379			-379	0
Reserve MFC Doelum	0		177	0	177
Reserve herstelkosten sleuven lasgaten	77			-77	0
Reserve vervangen openbare verlichting	892			-280	612
Reserve kap.lasten vastgoed	131		57	-12	176
Reserve Organisatieontwikkeling	0		484	-484	0
Bestemmingsreserve	14.049		1.550	-5.648	9.952
Totaal reserves	23.003		3.073	-7.171	18.906

In deze voorjaarsnota zijn een aantal toevoegingen c.q. onttrekkingen aan reserves gedaan. In onderstaande tabel ziet u het herziene verloop (begroot) van de reserves in 2018 na verwerking van de mutaties in deze voorjaarsnota.

Toelichting op de begrote toevoegingen en onttrekkingen (bedragen x € 1.000):

Weerstandsreserve

	Per 1-1	954
	Conform primitieve begroting	0
	Per 31-12	954

Vrije algemene reserve

	Per 1-1	8.000
7G	Terugstorting i.r.t. de in 2016 gevormde voorziening vertrekarrangement BOR (NJN 2016)	134
	Amendement Begroting 2016 (onttrekking reserve Sociaal domein) (zie raadsbrief)	1.086
	Resultaat 2017	-1.220
	Per 31-12	8.000

Sociaal Domein

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Per 1-1	6.947	3.749	2.287	1.971	1.771	1.571
<i>Mutaties verwerkt in begroting</i>						
Mutaties geautoriseerd MJB 2017 – 2021	-589	-137	-71			
Totaal VJN SD 2017	-1.148	-1.098				
Totaal NJN SD 2017	-35					
Uitvoeringsplan lokale WSW	-247	-227	-245	-200	-200	
Subtotaal	-2.019	-1.462	-316	-200	-200	
Aanvulling algemene reserve	-1.389					
Bijstelling aanvulling Algemene reserve	303					
Subtotaal bijstelling resultaat jaarrekening	-1.086					
7F. 3) Afboeking vorderingen & Overdracht kleedgebouw sportpark Bilderberg	-150					
7F. 8) Uitname om nieuwe bestemmingsreserve "Kapitaallasten KGV Wilhelminasportpark" te vormen	-250					
7F. 10) Verkoop Groeneweg 14	128					
7F. 11) Verkoop Van Ingenweg 2 (Lijn 50)	180					
Subtotaal mutaties VJN 2018	-92					
Subtotaal mutaties	-3.198	-1.462	-316	-200	-200	0

Per 31-12 op bovenstaande mutaties	3.749	2.287	1.971	1.771	1.571	1.571
Prognose op basis investeringsplan SD 2017						
<i>Risico liquidatie Permar</i>	-267					
<i>In te vullen taakstellingen SD VJN 2018</i>	-806	-456	-2.807	-2.876	-2.876	-2.876
<i>Verwachte besparingsmogelijkheden</i>	902	1.273	1.636	1.911	2.186	2.461
Prognose taakstellingen - besparingen	96	817	-1.170	-965	-690	-415
Per 31-12 incl. <u>prognose</u> investeringsplan SD 2017	3.578	2.934	1.447	282	-608	-1.023

Negatieve (bestemmings)reserves zijn op basis van de BBV niet toegestaan. Negatieve saldi komen uiteindelijk ten laste van de algemene reserve.

Landschapsbasisplan

	Per 1-1	7
	Conform primitieve begroting	0
	Per 31-12	7

Airborneactiviteiten

	Per 1-1	131
6C	Airborne activiteiten (intentieverklaring vier Airborne gemeenten) (NJN 2016)	-20
	Per 31-12	111

Reserve algemene uitkering

	Per 1-1	88
1C	Combinatiefunctie (NJN 2016)	-36
	Per 31-12	52

Reserve bestemde resultaat

	Per 1-1	23
6C		0
	Per 31-12	23

Reserve ICT

	Per 1-1	780
	Vervangingsinvesteringen ICT	45
	Taakstelling ICT (NJN 2017)	-100
	Per 31-12	724

Reserve MUP

	Per 1-1	249
2E	Planning MUP (VJN 2017)	-35
	Per 31-12	214

Reserve kunstgrasveld Wilhelmina sportpark

	Per 1-1	0
7F	Vorming uit de reserve Sociaal Domein	250
	Per 31-12	250

Reserve onderhoud gebouwen

	Per 1-1	1.085
7F	Conform primitieve begroting	-41
	Gymzaal Balijeweg en noodlokaal	- 53
Overh	Sluitplan gemeentehuis	- 57
	Per 31-12	934

Reserve bedrijven terreinen

	Per 1-1	1.657
6A	Conform primitieve begroting	-77
	Per 31-12	1.581

Reserve onderwijshuisvesting

	2018	2018
	Begroot	Bijstelling
Begin stand o.b.v. begroting 2018	1.563	
Resultaat 2017	41	
Beginsaldo 2018 (per 1-1)	1.604	1.604
Mutaties 2018 o.b.v. begroting blz. 151 (dotatie 58, uitname 231) versus IHP januari 2018	-173	-2*
Verwerkte mutaties	1.431	1.602*
* is IHP 2018 jaarlaag 2018 + 41 dotatie 2017		
Voorjaarsnota 2018 kapitaliseren bijdragen derden	0	-260
Per 31-12	1.431	1.342

Reserve wegenonderhoud

	Per 1-1	379
5B	Groot onderhoud wegen (VJN 2018)	-379
	Per 31-12	0

Reserve MFC Doelum

	Per 1-1	0
7F	Verkoop Groeneweg 14 (VJN 2018)	177
	Per 31-12	177

Reserve herstelkosten sleuven en lasgaten

	Per 1-1	77
5B	Herstelkosten sleuven en lasgaten (VJN 2018)	-77
	Per 31-12	0

Reserve vervangen openbare verlichting

	Per 1-1	892
5B	Conform planning vervanging (NJN 2016)	-280
	Per 31-12	612

Reserve kapitaallasten vastgoed

	Per 1-1	131
7F	T.b.v. kapitaallasten concertzaal (levensduur is 20 jaar. Na 20 jaar is deze reserve 0) (prim)	-8
Overh	Sluitplan gemeentehuis	57
Overh	Kapitaallasten sluitplan gemeentehuis	-4
	Per 31-12	176

Reserve organisatieontwikkeling

	Storting (cf amendement Begroting 2018)	484
	Onttrekking (cf amendement Begroting 2018)	-485
	Per 31-12	0

VJN = voorjaarsnota; NJN = najaarsnota; pim = primitieve begroting